Тошкент ҳақиқати

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

Вилоят ижтимоий-сиёсий рўзномаси

№ 66 (10.315).

1992 йил 14 апрель сешанба

Баҳоси 1 сўм.

Ўзбекистон ва Саудия Арабистони

Саудия Арабистонига ташриф

Тошкент. 11 апрель. Бугун Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов бошчилигидаги делегация расмий ташриф билан Саудия Арабистони подшолигига жўнаб кетди. Ислом Каримов ва делегация аъзоларини Тошкент тайёрагоҳида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Ш. Йўлдошев, Бош вазир А. Муталов, Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

* * *

Дўстлик ришталари мустаҳкамланади

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов бошчилигидаги давлат делегациясининг Саудия Арабистонига ташрифи муносабати билан Мовароуннаҳр мусулмонлар идораси раисининг муовини Зоҳиджон Отахон ўғли Қодиров билан суҳбатлашдик:

— Бисмиллоҳир раҳмонир роҳим! Саудия Арабистони Форс кўрфазидаги иқтисодиёти ривожланган мамлакатларнинг биридир. У ўзининг ҳад-ҳудудсиз нефть бойликлари билан жаҳонга машҳур. Мамлакатни подшоҳ бошқаради. Бу ерда барча жабҳалар хусусийлаштирилган. Саудия Арабистони жаҳон мусулмонларининг муқаддас зиёратгоҳидир. Ўрни келганда муслиму муслималар тупроғини кўзига тўтиёдек суртадиган, пайғамбаримиз Муҳаммад Алайҳиссалом яшаган, Қуръони карим ва Ваҳий нозил бўлган Маккаи мукаррамани, Мадинаи Мунавварани яна бир бор эслаб ўтишни хоҳлардим. Кейинги йилларда сиёсат тубдан ўзгаргани, Ўзбекистонимиз мустақилликни қўлга киритгани шарофати билан биз мусулмонларнинг кўкрагимизга ҳам шамол тегди. Собиқ Совет Иттифоқи мавжуд бўлиб, Ўзбекистон билан Саудия Арабистони ўртасида бевосита муносабатлар йўлга қўйилмаган ўша йилларда ҳам бизнинг диний алоқаларимиз узилмаган эди. Биз «Робитатул олами исломий» диний уюшмаси орқали бирбиримиз билан доимий алоқа қилиб турдик.

1974 йилда имом Бухорий муборак таваллуди маъракаси нишонланиб, бу маросимга мазкур Робита бош котибининг муовини Тақво Амин келган эдилар.

Иншооллоҳ, биз диндорлар учун дориламон замон келди. Алоқаларимиз кундан-кунга ривожланиб бормоқда. Агар 1990 йилда Ўзбекистондан 350 киши, Ўрта Осиёдан 500 киши ҳажга сафар қилган бўлса, 1991 йилда ўзбекистонлик зиёратчилар 1700 нафарга етди, Ўрта Осиёдан ҳажга борганлар эса 2 минг кишини ташкил этди.

— Саудия Арабистонида ўзбек муҳожирлари кўплиги ҳаммамизга маълум...

— Тўғри айтдингиз, бу мамлакатда 200—300 минг атрофида ўзбеклар яшайди. Уларнинг ҳаммаси бекамукўст рўзғор тебратиб, осойишта ҳаёт кечиришмоқда. Улар орасида давлат арбоблари, тижоратчилар, муҳандислар, ҳарбий мутахассислар ҳам бор. «Робитатул олами исломий» уюшмасининг бизнинг ўлкалар бўйича масъул арбоби генерал Камол Сирожиддин шулар жумласига киради. Ёки Муҳаммад Амин Тошкандийни олайлик. У ҳаво йўллари соҳасидаги мутасадди кишилардандир. Ўзбекистонимизга ҳам келиб кетган.

— Саудия Арабистонида таҳсил олаётган фарзандларимиздан хат-хабар келиб турибдими?

— Уларнинг аҳволидан бот-бот хабардор бўлиб турибмиз. Маккаи Мунавварада бизнинг илм толиблари учун махсус гуруҳ ташкил этилган. Мамлакат ҳукумати катта ғамхўрлик кўрсатиб, уларга сарфланадиган харажатларнинг ҳаммасини ўз зиммасига олган. Сўнгги хабарларга қараганда, улар ўқиётган даргоҳларнинг мударрислари ҳам, мутасаддилар ҳам фарзандларимизнинг ўқиши, хулқи-одобидан ниҳоятда мамнун эканлар.

— «Робитатул олами исломий» уюшмаси ватанимизда масжидлар қурилишига катта ёрдам бераётганини ҳам эшитгандик.

— Дарвоқе, ана шу уюшма бош котиби доктор Абдуллоҳ Умар Насиф 1989 йилда илк бор ўлкамизга ташриф буюрди. Ана ўшандаёқ янги қурилаётган масжидларга моддий ёрдам кўрсатилганди.

— Энди давлатлар ўртасидаги алоқалар ҳам кўнгилдагидек йўлга қўйилмоқда.

— Тўғри айтасиз, кейинги йилларда Саудия билан Ўзбекистон ўртасида иқтисодий ва маданий соҳаларда алоқалар ривож топмоқда. Яқиндагина Саудия Арабистони ташқи ишлар вазири Сауд ал Файсал ал Сауд юртимизга ташриф буюрганини ҳаммамиз биламиз. Диния идорамизда ҳам у билан учрашиб суҳбат қурган эдик. Икки мамлакат ўртасида дипломатия, иқтисодий ва маданий алоқалар йўлга қўйилиши ҳақида суҳбат бўлганди. Бундан ташқари айрим корхоналар, уюшмалар, олий ўқув даргоҳлари ўртасида ҳам бевосита алоқалар йўлга қўйилмоқда. Биз Президентимиз Ислом Каримовнинг ташрифлари туфайли алоқаларимиз янада гуркираб ривожланишини оллоҳ таолодан илтижо қилиб сўраб қоламиз.

Суҳбатдош — ЎзА махсус мухбири Баҳодир АБДУЛЛАЕВ.

● ЯНГИЙЎЛ ноҳиясидаги «Тинчлик» жамоа хўжалигида тинимсиз изланишлар самараси бўлмиш янги СМХ-4-04 пневматик сеялка муваффақиятли синовдан ўтказилди.

Суратда: (чапдан) сектор мудири Ю. Мартинов, жамоа хўжалик бош муҳандиси У. Саъдиев, сектор мудири В. Самсонов ва конструкторлик бўлими мудири Г. Пальминлар ана шу механизмни кўздан кечирмоқдалар.

Суратчи Н. МУҲАММАДЖОНОВ.

ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН МУЛОҚОТ

Республикамиз раҳбарияти не-не машаққатлар билан қўлга киритилган мустақилликни ҳар томонлама мустаҳкамлаш, бозор иқтисодиётига ортиқча қийинчиликларсиз ўтиб олиш учун катта ишлар қиляпти. Аҳолини ана шу ишлардан кенг воқиф этиш ва у билан маслаҳатлашишда матбуотнинг ўрни беқиёсдир. Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси матбуот шўъбаси «Мулоқот» дастурини ишлаб чиқди. Шу дастурга мувофиқ Бош вазир ва унинг ўринбосарлари, вазирлар, йирик корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари ҳар ойда бир марта жуналистлар билан учрашиб, қилинаётган ишлар ҳақида сўзлаб берадилар, долзарб муаммоларни ҳал этиш йўлларини маслаҳатлашадилар, фикр алмашадилар.

Вазирлар Маҳкамасида 11 апрель куни биринчи шундай учрашув ўтказилди. Республика Бош вазири Абдулҳошим Муталов журналистлар билан мулоқотда бўлиб, халқ кундалик турмушининг асоси — таъминотни йўлга қўйиш масалаларига эътиборни қаратди.

— Иттифоқ тарқалиб, унинг ўрнида мустақил республикалар вужудга келган, узоқ йиллар давомида таркиб топган иқтисодий алоқалар бузилган ҳозирги шароитда 21 миллионли аҳолини тўйдириш ва эгнини бут қилиш ҳазилакам иш эмас, — деди Бош вазир. — Зеро, бизда маҳсулотнинг 60 фоиздан кўпроғи четдан олинади. Уни келтириш ҳам осон бўлмай қолди, ҳозир ҳамма жойда маҳсулот эвазига маҳсулот беришни талаб қилишмоқда. Шунинг учун ўзимизда етиштирилаётган хом ашёни ўзимизда кўпроқ қайта ишлаб, тайёр маҳсулотга айлантириш, бунинг учун зарур технологияга эга бўлиш, кичик-кичик ишхоналар ва қўшма корхоналар ташкил этишга алоҳида эътибор берилаяпти.

Хорижий мамлакатлар билан иқтисодий алоқаларни йўлга қўйиш ҳам таъминотни яхшилашга хизмат қилади, — деди сўнгра Бош вазир. — Президентимизнинг бугун Саудия Арабистонига бошланган сафари бу йўлда яна бир муҳим қадам бўлади. Туркия, Хитой сингари мамлакатлар билан ҳозирдаёқ шундай алоқалар ривожлана бошлади. Улар ажратадиган кредит ёрдамида аҳволни анча ўнглаб оламиз деган умиддамиз. Бироқ ҳамма иш аввало жамиятда ҳамжиҳатликни таъминлашга боғлиқ. Бунда журналистлардан умидимиз катта. Улар қилинаётган ишлардан аҳолини тўғри хабардор этиб туришлари лозим. Такрор айтаманки, олдимизга қўяётган вазифаларни муваффақиятли ҳал этиш учун ҳаммамиз якдил ва аҳил бўлиб меҳнат қилишимиз зарур. Бусиз бирон-бир жиддий силжишга эришиш қийин.

Пировардида А. Муталов журналистларнинг саволларига жавоб қайтарди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Э. Самандаров қатнашди.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатининг қарори

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЖАМОАТ БИРЛАШМАЛАРИ ҚОНУНГА ХИЛОФ РАВИШДА МАБЛАҒ БИЛАН ТАЪМИНЛАНИШИНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

1991 йилнинг 15 февралида республикада қабул қилинган жамоат бирлашмалари тўғрисидаги қонун ҳақиқий мустақилликка эришиш, республикада ижтимоий-сиёсий вазиятни барқарорлаштириш йўлида жамиятни жипслаштиришга умуман ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Шу билан бирга кейинги пайтда айрим жамоат бирлашмаларини ана шу бирлашмаларнинг рўйхатдан ўтказилган уставларида кўзда тутилмаган маблағлар ҳисобидан қонунга хилоф равишда маблағ билан таъминлаш ҳоллари қайд этилмоқда.

Юқорида кўрсатилган қонунга амал қилган ҳолда ва унда кўзда тутилган қоидаларни сўзсиз бажариш мақсадларида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг раёсати **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон Республикаси адлия вазирлиги «Ўзбекистон Республикасида жамоат бирлашмалари тўғрисида»ги қонуннинг 1-моддасида кўзда тутилган жамоат бирлашмаларининг уставларини улар ўз фаолиятларини, шу жумладан, ноширлик фаолиятларини, матбаа нашрларини маблағ билан таъминлаш манбалари хусусидаги далолатнома (декларация) тақдим этганларидан кейингина рўйхатдан ўтказсин.

2. Ўзбекистон Республикаси молия вазирлиги, прокуратураси, давлат солиқ бош бошқармаси юқорида қайд этиб ўтилган қонунга мувофиқ тарзда рўйхатдан ўтган жамоат бирлашмалари фаолияти маблағ билан таъминланишининг қонунда кўзда тутилган тартиби ва манбалари тўғрисидаги қоидаларига қатъий риоя этсин.

Молия интизоми бузилганлиги ҳоллари аниқланса, уларга нисбатан Қонунда белгиланган чоралар, ҳатто материалларни суд идораларига ўтказиш чоралари қўлланилсин.

3. Белгилаб қўйилсинки, сиёсий мақсадларни кўзловчи сиёсий партиялар ва оммавий ҳаракатлар диний ташкилотлардан, шунингдек хорижий давлатлар, ташкилотлар ва фуқаролардан тушаётган маблағлар ҳисобидан ноширлик фаолиятини амалга оширишга ҳамда матбаа нашрини пул билан таъминлашга ҳақли эмаслар.

4. Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари қўмитаси жамоат бирлашмалари тўғрисидаги қонунга тегишли қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш хусусида таклифлар тайёрласин ва уни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг навбатдаги сессиясига киритсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари

Б. БУГРОВ.

Тошкент шаҳри, 1992 йил 3 апрель.

ТАЪМИРЛАШ ҚИЗҒИН

ОҚҚЎРҒОН ноҳиясидаги «Ленинизм» жамоа хўжалигининг машина-трактор корхонасида таъмирлаш ишлари ниҳоясига етказилди. Шу кунгача мавжуд техникалар экиш мавсумига шай қилиб қўйилди. Илғор механизаторлар А. Ўрозбоев, В. Салимбоевлар ўзларига бириктирилган трактор ва агрегатларни сифатли таъмирдан чиқардилар. Ишчи-хизматчилардан тузилган махсус комиссия уларнинг ишларини юқори баҳолаб мукофотлашга лойиқ деб топди. Алоҳида ўрнак кўрсатган таъмирчилар эса рағбатлантирилди.

Е. АСИЛБОЕВ.

МУҲИМ АЛОҚАЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Саудия Арабистонига расмий ташриф буюрди. Бу — Президентнинг шу йил февраль ойида Саудия Арабистони билан дипломатия муносабатлари ўрнатилганидан кейин бу мамлакатга биринчи ташрифидир. Яқинда Саудия Арабистони Ташқи ишлар вазири шаҳзода Сауд ал Файсал ал Сауд Ўзбекистонга келиб кетган эди.

Тайёрагоҳда Ислом Каримовни подшоҳ Фаҳд Ибн Абдил Азиз ал Сауд кутиб олди.

* * *

Маккада чиқадиган «Ан-Надва» рўзномаси Ислом Каримовнинг Саудия Арабистонига ташрифини араб ва ислом мамлакатлари билан, Ўрта Осиё ва Кавказдаги собиқ шўро жумҳуриятлари ўртасидаги муносабатларни қайта қуриш жараёнидаги «табиий ва муваффақиятли қадам» деб атади.

Республика Президенти Ислом Каримов бошчилигидаги Ўзбекистон делегациясининг Саудия Арабистонига ҳозирги расмий ташрифи иккала мамлакат расмий кишилари ўртасида муҳим алоқалар ўрнатишга кўмаклашди, деди мухбирларга Ўзбекистон ташқи ишлар вазири Убайдулла Абдураззоқов. Уч ҳафтадан сўнг Саудия Арабистони Тошкентда ўз элчихонасини очади, истиқболда эса Ўзбекистон ҳам бу мамлакатда ўз дипломатия ваколатхонасига эга бўлади, деб таъкидлади у.

Жиддада Ўзбекистон делегациясини Саудия подшоси Фаҳд қабул қилди. Президент Ислом Каримов билан подшоҳ Фаҳд бирбирларини қизиқтирадиган масалалар юзасидан фикрлашиб олдилар. Саудия Арабистони радиосининг хабарига қараганда бўлиб ўтган суҳбат чоғида, жумладан ҳозирги халқаро аҳвол муҳокама қилинган.

Ўзбекистон Республикаси делегацияси Саудиянинг савдо-саноат доиралари намояндалари билан учрашди. Суҳбатлар чоғида иккала мамлакатнинг савдо, иқтисодий ва маданий алоқаларни ривожлантириш ниятлари тўғрисида гап борди. Аниқ келишувлар масалалари икки томонлама муносабатларни йўлга қўйиш ва ривожлантириш жараёнида белгилаб олинади ва ҳал этилади.

12 апрель куни кечқурун делегация Маккага учиб кетди.

Ташриф режасида исломнинг иккинчи муқаддас шаҳри Мадинага бориш назарда тутилган. Бу ерда ҳам саудиялик ишбилармонлар билан учрашувлар бўлади, ана шу учрашувлардан сўнг делегация Тошкентга жўнаб кетади.

Ўзбекистон Миллий Ахборот агентлиги.

ТАЪМИНОТ—БОШ ВАЗИФА

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ТАЙЁРЛОВ-САВДО ШИРКАТ БИРЛАШМАСИ КЕНГАШИНИНГ ЙИҒИЛИШИДАН

ЎЗБЕКИСТОН республикаси ҳукумати ҳозир асосий диққат-эътиборни аҳолини озиқ-овқат ва бошқа кенг истеъмол моллари билан узлуксиз таъминлашга қаратмоқда. Бу борада қатор тадбирлар, қарорлар, фармонлар қабул қилинмоқда. Хусусан, республика Президентининг 1991 йил 8 майдаги «Республика мева-сабзавот маҳсулотларини тайёрлаш, сақлаш ва сотиш ширкат бирлашмаси (Ўзбекистон ширкат тайёрлов савдоси)ни тузиш тўғрисида»ги фармони ҳам ана шу тадбирларнинг бири бўлди. Хўш, ана шу амалга оширилаётган ишлар таъминотни яхшилашга хизмат қилмоқдами? Қолаверса, бугун ҳамма нарсага у келтирган самара билан баҳо бермоқ керак.

Ана шу фармонга мувофиқ ташкил этилган Тошкент вилоят тайёрлов-савдо ширкат бирлашмасининг иккинчи кенгаш йиғилишида иштирок этар эканман, бу қарор ва фармонларнинг ижроси таъминланса катта ижобий самара бериши мумкинлигига амин бўлдим. Беихтиёр бугун бозорларимизда энг зарур картошка, пиёз ва бошқа маҳсулотларнинг нархи айримлар ўйлаганчалик «сакраб» кетмаганлигида бунинг таъсири катта эканлигини ҳис қилдим.

Узоққа бормайлик, борйўғи 1991 йилнинг май ойида ташкил этилган бу бирлашманинг саъй-ҳаракати билан 173439 тонна сабзавот, 10221 тонна картошка, 22278 тонна полиз маҳсулотлари, 3156 тонна ҳўл мева, 757 тонна ерёнғоқ, 3547 тонна дон маҳсулотлари тайёрланди. Енгил саноат учун 920 тонна жун, 340 минг донага яқин тери, 4129 минг сўмлик мўйна-тивит маҳсулотлари, 1559 тонна қоғоз чиқиндиси ва 1434 тонна латта-путта ҳамда бошқа иккиламчи хом ашёлар етказиб берилди.

Тайёрланган маҳсулотлар шаҳар ва район дўконларида аҳолига мунтазам сотилди. Қолгани республикадан ташқари жўнатилди. Ана шу жўнатилган маҳсулот эвазига бартер шартномалари асосида вилоятимизга 17 минг тонна картошка, 700 тонна гўшт, 92 минг дона гўшт консервалари, 800 тонна гуруч, 3 миллион дона тухум, 70 тонна қандолат маҳсулотлари, 234 тонна шакар, 750 минг сўмлик саноат моллари ва 3,7 миллион сўмлик қурилиш материаллари, бошқа товарлар олиб келинди.

Муҳими, бирлашма аҳолини қиш мавсумида юқоридаги маҳсулотлар билан таъминлашни яхшилаш мақсадида совитгич омборлардан самарали фойдаланмоқда. Шу тариқа қиш даврида аҳолига сотиш учун жамғарилган озиқ-овқат маҳсулотларининг режаси 101,3 фоизга бажарилди. Вилоятнинг шаҳар ва район марказларида ҳамда Тошкент шаҳрида қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотиш ярмаркалари ишлаб турди.

Аслида бундай узундан-узоқ рақамларни келтириб ўтишга ҳожат йўқ эди. Лекин бу маҳсулотларнинг асосий қисми ижарачилардан, деҳқон (фермер) хўжаликларидан, аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларидан, боғдорчилик, узумчилик, ширкатларидан ҳамда бошқа корхона ва ташкилотларда етиштирилаётган мева-сабзавот маҳсулотларини келишилган нархларда сотиб олиш ҳисобига тайёрланганлиги аҳамиятлидир. Бу яна бир бор агар иш тўғри ташкил этилса, ижарачиларнинг даласи, аҳолининг томорқаси таъминотни яхшилашда жуда катта таянч бўлиши мумкинлигини исботлаб берди.

Бугунги кун шароити фақат маҳсулотни харид қилиш, сақлаш ва савдога чиқариш билан биз кутган тўлиқ натижага эришиш мушкуллигини кўрсатиб турибди. Аксинча, бугун ана шу маҳсулотларни ва вилоят ҳудудидаги мавжуд иккиламчи хом ашёларни қайта ишлаш ҳисобига қўшимча озиқ-овқат ва истеъмол молларини тайёрлашни кенгайтириш билангина бозорни янада тўкин қилиш мумкин. Албатта, вилоят бирлашмаси ана шундай қайта ишлаш цехлари, кичик корхоналар ташкил этиш, қўшимча савдо нуқталари очиш учун ҳаракат қилмоқда. Ўтган салкам бир йил ичидаёқ шаҳар ва районларда бир нечта кичик корхоналар ишга туширилди.

Аммо масалага холис баҳо бериб шуни таъкидлаш керакки, вилоят тайёрлов-савдо ширкат бирлашмасининг ўтган даврдаги ишини камситмаган ҳолда ҳудудимиздаги жуда катта имкониятлардан ҳали тўлиқ фойдалана олмаётганлигини очиқ айтиш лозим. Биргина мисол. Бирлашма 27 хил маҳсулотдан 11 хили бўйича белгилаган режасини бажармади. Энг тақчил бўлиб турган аҳолидан гўшт сотиб олиш 43,7 фоизда, сут сотиб олиш 65,5 фоизда, асал 56,1 фоизда, тухум 40,5 фоизда қолиб кетди. Оқибатда вилоят бўйича аҳоли жон бошига ҳисоблаганда бор-йўғи 3,6 килограмм гўшт, 7 килограммдан картошка, 15 килограммдан сабзавот маҳсулотлари сотилди, холос. Ҳатто бу кўрсаткичлар Ўрта Чирчиқ, Бекобод, Бўка, Қуйи Чирчиқ, Янгийўл, Қибрай районларида бундан ҳам бир ярим-икки баравар паст бўлди.

Вилоят бўйича бирлашмага қарашли савдо шохобчаларида савдо-сотиқни ташкил этиш, янги савдо шохобчаларини очиш борасида ҳам камчиликлар кўп ҳали. Бундан ташқари райондаги бирлашмалар жамоа ва давлат хўжаликлари ҳамда ширкатлар ва аҳоли билан маҳсулотларни харид қилиб олиш бўйича шартномалар тузиш, ишни ташкил этишда сусткашликка йўл қўймоқда. Ишлаб чиқариш корхоналарида ҳам кўпгина хом ашёларнинг, идишларнинг етишмаслиги сезилиб қолмоқда. Шу тариқа корхоналар белгиланган қувватда ишламаяпти. Маҳсулотларнинг турларини кўпайтириш имкониятига эга бўлинмаяпти. Айрим бирлашма раҳбарларининг масъулиятсизлиги туфайли Ўрта Чирчиқ, Пискент районларида бошланган консерва цехларининг қурилиши ниҳоясига етказилмади. Корхоналарнинг ишлаб чиқариш қувватлари пастлигича қолмоқда.

Аҳоли таъминотида сўзсиз бозорларнинг роли катта. Гарчанд 1991 йилда вилоятдаги деҳқон бозорларини таъмирлаш, қурилиш ишларини ривожлантириш бўйича бир қатор тадбирлар белгиланган бўлсада, ҳали кўп иш қилишга тўғри келади. Айниқса, деҳқон бозорларида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари савдосини ташкил этишга етарли эътибор берилмаяпти. Хусусан, гўшт, картошка, мева ва сабзавотларни сотишда узилишларга йўл қўйилмоқда. Савдо қоидалари суиистеъмол бўлаётган дўконлар ҳам учраб турибди.

Кенгаш йиғилишида ана шунга ўхшаш факт ва рақамлар жуда кўп келтирилди. Лекин назаримизда бундай камчиликларни санаган билан мақсадга эришиб бўлмайди. Ана шунинг учун ҳам вилоят тайёрлов-савдо ширкат бирлашмаси бошқаруви раиси Ж. Эргашхўжаевнинг таклифлари ва 1992 йилда амалга оширилиши керак бўлган режалар юзасидан билдирган фикрлари диққатга сазовордир. Дарҳақиқат, 1992 йилда бирлашма жамоа ва давлат хўжаликлари, ширкатлар, деҳқон хўжаликлари ва аҳоли билан алоқани янада кенгайтириш ҳисобига бу маҳсулотларни тайёрлаш ва савдога чиқаришни кескин кўпайтиришни белгиламоқда. Бу борада дастлабки шартномалар имзоланди. 1992 йилда вилоятда қайта ишлаш корхоналари ва кичик цехларни кенгайтириш юзасидан ҳам бир қатор тадбирлар белгиланди. Шунингдек, маҳсулотларни сақлайдиган омборларни кенгайтириш, маҳсулотлар учун идишларни кўпайтириш, деҳқон бозорларида таъмирлаш ишларини давом эттириш, уларни кенгайтириш, хизмат кўрсатиш мадниятини ошириш сингари ишлар ҳам бош масала қилиб қўйилмоқда.

Аммо шуни алоҳида таъкидлаш керакки, бугунги кунда бирлашма учун энг катта муаммолардан бири бўлиб турган нарса бўрдоқичилик ва фермер хўжаликларини кенгайтиришдир. Биринчидан, бу хўжаликларда қорамолларни ушлаш учун озуқа базасини мустаҳкамлаш зарур. Бунинг учун бирлашма вилоят ҳокимлигидан 3600 гектар ер майдони сўраб мурожаат қилди. Бизнингча бу иш қанчалик тез ҳал қилинса, тақчил бўлиб турган гўшт ва сут етиштиришни кўпайтиришга катта ҳисса қўшилган бўлур эди.

Назаримда, бирлашмада ижара муносабатларини янада ривожлантириш, кичик қувватли корхоналарни хусусийлаштиришни жадаллаштириш лозим. Бу келгусида уларнинг самарадорлигини кескин ошириш имкониятини бериши табиий. Чунки даврнинг ўзи шуни тақозо этмоқда. Умуман, хусусий мулк муносабатларини кенгайтириш фақат фойда келтиришини фактлар исботлаб турибди.

Йиғилишда мана шунга ўхшаш яна бир қатор таклиф ва мулоҳазалар билдирилди. Мутасадди ташкилотлардан мавжуд муаммоларни ҳал этишда ёрдам бериш масаласи қўйилди. Уларни эътиборга олиш керак. Айни пайтда бирлашма ўзига яратиб берилаётган имкониятлардан фойдаланиш учун ҳаракат қилмоғи шарт. Шу ўринда йиғилишда сўзга чиққан республика мева-сабзавот маҳсулотларини тайёрлаш, сақлаш ва сотиш ширкат бирлашмаси бошқаруви раисининг ўринбосари Нажмиддин Сайфиевнинг гаплари диққатга сазовор. У республика ҳукумати ширкат бирлашмаларининг кенг кўламда ривожланиши учун барча шарт-шароит яратиб бераётганлигини таъкидлар экан, бирлашмалар уч йил муддатга ўзлари олган даромад ҳисобидан солиқ тўлашдан озод этилганликларини айтди. Бу ҳақиқатан ҳам катта имкониятдир. Олинган даромадни қайта ишлаш корхоналарини ривожлантиришга сарфлаш ва бошқа қувватларни кенгайтириш, бўрдоқичилик базалари, савдо шохобчалари, маҳсулот сақлайдиган омборларни қуришда бу маблағ катта мадад бўлиши мумкин.

Умуман, кенгаш йиғилишининг савияси тўғрисида икки оғиз гапириб, шуни айтиш керакки, гарчанд у яхши ташкил этилган ва олиб борилган бўлса-да музокарада сўзга чиққан ўртоқлар фақат рақамларни, фактларни санаш билан чекланиб қолдилар. Менимча, бундай кенгаш йиғилишларида имкони борича ечимини кутаётган муаммоларни кўтариш, умуман соҳани ривожлантириш бўйича энг зарур йўл-йўриқларни муҳокама қилиб, келишиб олинса янада мақсадга мувофиқ бўлур эди. Аммо бу жузъий камчиликлардан қатъий назар кенгаш йиғилиши ўз олдига қўйган бош масалани очди. Кенгаш иштирокчилари бугунги кунда аҳоли таъминоти бош вазифа эканлигини таъкидладилар ва бу борада барча ички имкониятларни ишга солишга келишиб олдилар.

Кенгаш ишида Тошкент вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари Ш. Н. Маҳмудова иштирок этди.

Ф. МУҲИДДИНОВ.

Бозор иқтисодиёти ва тиббий техника таъминоти

ШИФОХОНАЛАР ХИЗМАТИ БИЗГА ҲАМ БОҒЛИҚ

Ҳар қандай жамият тараққиётида моддий ёки маънавий бойлик яратиш, инсоният қадр-қимматини оширишнинг асосий омили халқ соғлиғини мустаҳкамлашга ва бу борадаги муаммоларнинг қай даражада ҳал этилишига бориб тақалади. Шу жиҳатдан олганда мустақил жумҳуриятимизда, хусусан Тошкент вилоятида кишилар сиҳат-саломатлигини яхшилашга, аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш малакасини оширишга эътибор ортиб бораётганлиги қувонарли бир ҳолдир. Сўнгги йиллар ичида қатор шаҳар ва районларда замонавий шифохоналар, поликлиникалар қад кўтарди. Даволаш муассасалари учун кўпгина маъмурий бинолар бўшатиб берилди. Амбулаториялар, фельдшер акушерлик пунктлари ҳам қулай даргоҳларга кўчирилмоқда.

Албатта, булар яхши. Лекин бинолар қанчалик кўркам ва серфайз бўлмасин, уларда ишлаётган шифокорлар бугунги кун талабига жавоб берадиган тиббий техника, асбоб-ускуналар билан таъминланмаса даволаш борасида кўзланган самараларга эришиш мушкул бўлиб қолаверади.

Шу боисдан ҳам вилоят «Тибтехника» ишлаб чиқариш савдо бирлашмаси (собиқ «Медтехника» бошқармаси) 17 йилдирки областдаги каттаю-кичик шифо масканларини замонавий медицина асбоб-ускуналари билан таъминлаб келмоқда. Корхона зиммасидаги бу муҳим вазифа шаҳарлар ва районларда очилган «Тибтехника» магазинлари орқали амалга оширилаётир. Ҳозирги пайтда Чирчиқ, Ангрен, Олмалиқ, Янгийўл, Бекобод шаҳарларида, Ғалаба, Қорасув, Юқори Чирчиқ, Бўка, Бекобод, Чиноз ноҳияларида шундай савдо шахобчалари мавжуд. Бир қатор шаҳар ва районларда «Тибтехника» билан биргаликда «Оптика» дўконлари ҳам ёнма-ён хизмат кўрсатмоқда. Бизнинг корхонамиз 1975 йилда ташкил этилган бўлиб, ўша вақтда 1 ярим миллион сўмлик савдо ишларини бажарган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 22 миллион сўмга етди. Бирлашма жамоаси жойлардаги соғлиқни сақлаш бўлимлари, касалхоналар, поликлиникалар ана шу магазинларга берган буюртмалари асосида фаолият юргизадилар. Шу жиҳатдан олганда, даволаш муассасаларининг энг замонавий, касалликни тўғри ва батафсил аниқлайдиган, айниқса юрак, ошқозон ичак, ўпка касалликларини тезкорлик билан ташҳис эта оладиган техникага эҳтиёжи ортганлигини таъкидлаш жоиздир. Биз ана шу талабни қондириш бўйича бир мунча ишлар қилдик. Хусусан, Польшадан тананинг ички аъзолари тасвирини худди «ойнаи жаҳон»дагидек кўрсатадиган 15 та замонавий асбоб сотиб олинди. Уларни вилоят соғлиқни сақлаш бўлими шаҳар ва районларга тарқатди. Бунда биринчи навбатда шундай асбоблар учун эҳтиёж сезиб, валюта ҳисобида пул ўтказган Бекобод, Янгийўл, Пискент, Оққўрғон ва бошқа бир қатор районлар соғлиқни сақлаш бўлимлари раҳбарлари, мутахассисларининг эҳтиёжи ҳисобга олинди.

Буюртмалар ичида реанимация машиналарига, яъни ҳаракат вақтидаёқ турли муолажаларни амалга ошириш мумкин бўлган, тиббий жиҳозлар ўрнатилган транспорт воситаларига талаб катта эди. Эндиликда Германиядан сотиб олинган 11 та шундай машиналар ва бир неча тиш даволаш асбоб-ускуналари вилоятимиз аҳолисига хизмат қилмоқда.

Маълумки, кейинги йилларда оналик ва болаликни муҳофаза қилиш борасида анчагина тадбирлар амалга оширилишига қарамай, ҳали кам қон аёллар, атроф-муҳитнинг ифлосланиб кетиши туфайли ҳар хил касалга чалинаётган оналар сони кам эмас. Экологик таъсир оқибатида болаларнинг ногирон, баъзан чала туғилиши ҳоллари ҳамон мавжуд. Тиббиёт ходимлари ҳар қандай ҳолатда ҳам инсон ҳаёти учун курашга даъват этилганлар. Ана шу мақсад йўлида, уларга қулайлик яратиш учун Венгриядан сотиб олинган «Инкубатор»да чала туғилган чақалоқлар парваришланмоқда. Шунингдек, шаҳар ва районлар шифохоналарининг кўплари юрак фаолиятини аниқлаб берадиган электрокардиографларга ҳам эга бўлдилар.

Шуни айтиш керакки, вилоятдаги қайси район ўз ҳудудидаги соғлиқни сақлаш муассасалари ҳақида ғамхўрлик кўрсатса, аҳолиси саломатлигини ўйласа, у тиббий техника учун зарур маблағни аямаётир. Бу борада Бекобод райони раҳбарларининг иши диққатга сазовор. Ўтган йили ноҳиядан 58 минг доллар ажратилиб, Япониядан битта ультратовуш аппарати ва «Гастрофибраскоп» харид қилинди. Натижада ультратовуш ёрдамида даволашдек самарали усул жорий этилди. «Гастрофибраскоп» эса ошқозон ичак касалликларини ташҳис қилишда катта қулайлик яратди. Муолажаларни аниқ олиб бориш таъминланди.

Вилоят ҳокимлигининг ғамхўрлиги туфайли болалар юқумли касалликлари шифохонаси учун ҳам худди шундай асбоб ажратилди.

Янги Ангрен ГРЭСининг Нуробод қўрғонидаги 150 ўринли касалхонани, Бўстонлиқ, Чирчиқ, ноҳияларидаги 150 ўринли туғруқхоналарни ҳам тўла-тўкис медицина техникаси ва асбоблар билан жиҳозлаб бердик. Булардан ташқари, бирлашмамиз шифохоналарни рентген асбоблари, хоналарда бактерияларни нурлантириб йўқотувчи «Нурлантиргич» чироқлар, 400 мингдан зиёд дорининалар, ўпкани кўриш аппаратлари билан ҳам таъминлади. Биз яна 2 миллион дорининага шартнома тузиб қўйдик. Бизда қон босимини ўлчайдиган асбоб — 10 минг дона тонометр, 10 минг дона фонендоскоп ва ҳароратни ўлчайдиган асбоблар ҳамда кўзойнак дасталари, ойнаклари захира қилиб қўйилган.

Бирлашма негизини мустаҳкамлашда вилоят «Тибтаъминот» биржаси яқиндан ёрдам беряпти. Россиянинг қатор шаҳарлари билан бу йил ҳам тибтехника сотиб олиш учун шартномалар тузганмиз. Лекин шуни ҳам айтиш керакки, асбоб-ускуналарни олиш осон бўлаётгани йўқ. Айниқса, ҳозирги иқтисодий танглик шароитида аҳвол мушкуллашди. Масалан, татаристонликлар рентген тасмаси, операциядан сўнгги чоклаш учун қўлланиладиган иплар, стоматология асбобларини олиш учун пулдан ҳам кўра, чит, сатин, пахта ёғи, пиёз ва бошқа маҳсулотларни хуш кўришса, Россиянинг бошқа шаҳарларидаги корхоналар ўзларига зарур бўлган саноат маҳсулотлари — абразив буюмлар, озиқ-овқат маҳсулотларига алмашишни талаб қилмоқдалар. Ана шу муаммоларни ҳал этиш учун бирлашмамиз тинимсиз ташкилий ишлар билан шуғулланмоқда.

Маълумки, ҳозирги танглик ҳолатидан чиқиш учун ҳар бир корхона ўз ички имкониятларидан унумли фойдаланиши керак. Хусусан, биз шунга интилиб кичик корхона очдик. Бир марта ишлатиладиган дорининалар илгари ташлаб юборилар эди, эндиликда вилоят ва Тошкент шаҳар даволаш муассасаларидан тўплаб, уларни майдалаб хўжаликда ишлатиладиган илгак, қисқич, ва бошқа ихчам рўзғор буюмлари тайёрлаш йўлга қўйилади. Айни пайтда корхонамизда тиббий аппаратларни, ускуналарни ўрнатиш бўйича бўлим хизмати ҳам амалга оширилган. Шу муносабат билан барча районлар ва шаҳарларда бўлимнинг техник ходимлари ишлаб турибди.

Шуни айтиш керакки, ҳар қандай касблардаги каби «Тибтехника» бирлашмасида ҳам ўз ихтисослигини севган, қадрлаб келаётган кишилар бор. Янгийўл, Чирчиқ, Олмалиқ, шаҳарларидан Меливой Солиҳов, Ҳикмат Рустамов, Абдумутал Усмонов, Рудольф Дильдин, Чиноз районидан Абдукарим Абдураҳмоновлар шулар жумласидандир.

Вилоят «Тибтехника» бирлашмасининг бевосита иштироки билан жумҳуриятдаги кўпгина корхоналар шифохоналар учун жиҳозлар, асбоблар ишлаб чиқаришга киришганлиги ҳам эътиборга лойиқдир. Хусусан, бу иш билан 11 корхона машғул. «Узбекхиммаш» заводида «Барокамера», «Шарқ» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида медицина шкафлари, «Ташавтоматика» заводида бўй ўлчагичлар, чақалоқлар учун кроватлар ва бошқа буюмлар тайёрланмоқда. «Алгоритм» заводи «Қуёш» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси билан биргаликда тиббий асбоб-ускуналарни мусаффолайдиган асбоблар тайёрлашга киришди. Шунингдек, биз чет эл фирмалари билан ҳамкорлик юзасидан шартномалар туза бошладик. Бунда «Узбектибтехника» бирлашмаси, яъни раҳбар ташкилотимиз бизга йўл-йўриқлар кўрсатмоқда. 1990 йилда вилоят ижроия комитети ҳамда вилоятдаги қатор районлар чет элдан асбоблар сотиб олиш учун ўз имкониятларидан келиб чиқиб, Германия, Венгрия, Болгария, Чехословакия пуллари ҳисобида валюталар ажратишган эди. Уларга муносиб тиббиёт асбоб-ускуналари, медицина техникаси сотиб олинди. Шулар орасида операция столлари, физиотерапия асбоблари, лаборатория таҳлил ускуналари, реамобиллар ва бошқа техник жиҳозлар ҳам бор.

Юргизаётган иш фаолиятимиз юзасидан хулоса чиқариб, шуни айтмоқчиманки ,агар районлар биз тиббий аппаратлар сотиб оладиган Россиянинг турли шаҳарлари талаб қилаётган маҳсулотларни алмаштириш учун ажратсалар, ҳамда ташқи иқтисодий банкимизга валюталар ўтказиб берсалар шунга қараб соғлиқни сақлашдаги бош омил бўлган тиббиёт ашёларини сотиб олиш имконияти кенгаяверади. Инсон саломатлиги бебаҳо бойликдир. Бу бойликни сақлаш учун ғамхўрлик қилишга ҳаммамиз даъват этилганмиз.

Мирфайзи НОСИРОВ,
вилоят «Тибтехника» ишлаб чиқариш савдо бирлашмасининг бош директори.

● ЧИРЧИҚДАГИ «Ғунча» тикувчилик фабрикасининг Паркент филиалида кўплаб ёшлар меҳнат қилишади. Бичиқчи Матлуба Расулова ҳам ёш бўлишига қарамай ўз касбининг моҳир устаси бўлиб қолган. Топшириқларни доим 130 фоизга етказиб бажаради.

● ТОШКЕНТДАГИ полимер қурилиш ашёлари тажриба заводи жамоаси қурилишлар учун зарур бўлган турли-туман маҳсулотлар ишлаб чиқармоқда. Ушбу суратда операторлар В. Мишченко ва Чан Сен Цой гулқоғоз ишлаб чиқариш жараёнини созламоқдалар.

Суратчи М. МАХМУТОВ.

● Акс садо

ҲАММАНИНГ МАНФААТИНИ КЎЗЛАШ КЕРАК

МЕН «Тошкент ҳақиқати» рўзномасининг шу йил 28 март сонида босилган «ЧОРВАДОР НЕГА ЗИЕНИГА ИШЛАШИ КЕРАК» сарлавҳали мақолани қизиқиш билан ўқиб чиқдим. Мақолада муаммолар жуда тўғри кўтарилган.

Ўзимнинг айрим мулоҳазаларимни ҳам айтмоқчиман. Ҳозирги пайтда айрим колхоз ва совхозлар маҳсулотларини заводларга топширмай қўйишяпти, дейилган. У ҳолда боғча, ясли, касалхоналарни сут билан таъминлашда янада қийинчилик юзага келмайдими? Бу ҳақда жиддий ўйлаб кўриш керак.

Фермер хўжаликларга катта йўл очиб берилгани, имконият яратилгани яхши бўлди. Бироқ уларнинг хўжаликлар билан алоқаси қайси асосга қурилади. Бу масалани ҳам пишиқ-пухта ойдинлаштириш зарур.

Мақолада фермерларга бериладиган имтиёзлар колхоз ва совхозларга ҳам берилса чорва маҳсулотларини етиштириш кўпайиши мумкин, деб тўғри мулоҳаза юритилган. Хўжаликларда иложи борича ижара усулини кенг ёйиш ва шу асосда моддий манфаатдорликни кучайтириш керак.

Ҳозирги пайтда хўжаликларни тарқатиб юбориш талабгорлари ҳам йўқ эмас. Хўш, жамоа хўжалигининг нимаси ёмон? Колхознинг транспорт тракторлари ҳамиша техник қаровдан ўтказиб турилади, улар ёрдамида мавжуд ерларни сифатли ҳайдаш, экинларга сифатли ишлов бериш, ҳосилни ўз вақтида йиғиштириб олиш осон кечади-ку! Ҳозирча эса фермерларда бундай имконият чегараланган. Демоқчиманки, бир неча йиллар давомида шаклланиб келган хўжаликларни қарама-қарши томонларга ажратиб, бўлиб юбориш умумий ишимизга путур етказмасмикин?! Ҳаммамиз бир бўлишимиз керак, уюшишимиз керак. Ана шунда ҳар қандай қийинчиликлар, муаммолар енгилади.

Хушвақт ОМОНОВ,
Янги Тошкент консерва комбинати ишчиси.

СУВЧИЛИКДАН—ОЛИМЛИККА

Асатилла ОЛИМОВ ўрта мактабни битириб, дарров олий ўқув юртига шошилмади. Аввал ўз ўрнини далада деб билди. Тошкент районидаги ҳозирги Турғун Мирзаев номли жамоа хўжалигида оддий колхозчи, сувчи бўлиб ишлади. Болалигиданоқ деҳқончилик юмушларини яхши ўзлаштириб олган ёш йигитча икки йил сидқидилдан меҳнат қилгач, унга Тошкент халқ хўжалик билимгоҳига йўлланма беришди. Асатилла бу ерда қунт билан ўқиди, жамоат ишларида фаол қатнашди. Айни пайтда иқтисод илмини чуқур ўрганиш билан шуғулланди.

А. Олимовнинг фанга бўлган иштиёқи унинг Низомий номидаги Тошкент давлат муаллимлик илмгоҳида иш бошлаган йилларида янада кучайди. Ёш мутахассиснинг изланишлари зое кетмади. У иқтисод фанлари номзоди унвонига мушарраф бўлди.

— Асатилла Олимов, илмгоҳда яхши устозгина бўлиб қолмай, оилада заҳматкаш ота ҳамдир,— дейди унинг тенгдоши Йўлчи Абдураҳмонов,— у умр йўлдоши Мастурахон билан ажойиб фарзандларни тарбияламоқда.

Яқинда оддий колхозчидан чиққан олим 50 ёшга тўлди. Унинг ҳамкасблари, дўстлари, қариндош-уруғлари, маҳалладошлари чин кўнгилдан муборакбод этишди.

С. ҲАСАНОВ.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

ЯДРОВИЙ МЕРОС ТАШВИШ УЙҒОТМОҚДА

● ЯҚИНДА ташкил этилган Шимолий Атлантика Ҳамкорлиги Кенгаши доирасида НАТОга аъзо бўлган мамлакатлар, Ғарбий Оврўпо ҳамда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги бош штаблари бошлиқлари, қуролли кучлари қўмондонликлари вакилларининг дастлабки учрашуви бўлиб ўтди. Мазкур мулоқотда Брюсселдаги ушбу учрашув МДҲ ҳамда Ғарбий Оврўпо давлатлари қуролли кучларини қайта ташкил этишда ғарбий иттифоқчилар роли алоҳида ўрин тутади, деб таъкидланди. Бу ҳақда хабар берган Ассошиэйтед пресс ахборот агентлиги мухбири собиқ СССР қураганидан сўнг вужудга келган ядровий қуролга эга бўлган давлатлар — Россия, Украина, Беларусь ҳамда Қозоғистон ҳудудларида жойлаштирилган ядровий қуролларнинг келажаги хусусида Ғарб катта ташвиш билдираётганлигини ҳам таъкидлади.

ЯНГИ ҲУКУМАТНИНГ ЯНГИ ТАРКИБИ

● БУЮК Британия бош вазири Жон Мейжор сайловлардан кейин вужудга келган янги ҳукуматнинг янги таркибини эълон қилди. Асосий вазирликлар ҳисобланган молия вазирлиги билан ташқи ишлар вазирлиги аввалги вазирлар қўлида қолди. Норман Ламонт ҳамда Дуглас Хэрд мазкур вазирликларга раҳбарлик қиладилар. Илгари транспорт маҳкамасини бошқарган Малькольм Рифкинд мудофаа вазири, аввал атроф-муҳитни муҳофаза қилиш маҳкамаси бошлиғи лавозимини эгаллаб келган Майкл Хеалтайн савдо ва саноат вазири этиб тайинланди. Янги ҳукумат таркибига икки нафар аёл киши ҳам киритилди. Виржиния Боттомли — соғлиқни сақлаш вазири, Жиллиан Шепард— машғуллик масалалари бўйича вазир бўлдилар.

НАЖИБУЛЛО БМТ РЕЖАСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

● АФҒОНИСТОН президенти Нажибулло кеча сўзга чиқиб, ҳокимиятни ўтиш даврида тузиладиган Бетараф Кенгашга топшириш тўғрисидаги БМТ режасини қабул қилганлигини айтди. Ўз навбатида Афғонистон ташқи ишлар вазири Абдул Вакил ҳам Афғонистон радиоси орқали гапириб, ҳукумат ҳам Афғонистондаги можарони бартараф этишга тааллуқли бўлган БМТ режасига қўшилганлигини эълон қилди.

Покистон бош вазири Исломободда бўлиб ўтган матбуот конференциясида баёнот бериб, мазкур Афғонистонда тинчлик ўрнатишга тааллуқли барча тўсиқлар енгиб ўтилди, эндиликда ҳокимиятни Бетараф Кенгашга топшириш ишлари ниҳоясига етказилмоқда, деб айтди. Мужоҳидларнинг қатор гуруҳлари ҳам БМТ режасига рози эканликларини билдирдилар.

ҲАВО ЧЕГАРАСИ БУЗИЛДИ

● ЯПОНИЯ ташқи ишлар вазирлиги Россиянинг Токиодаги элчихонасига МДҲ ҳарбий ҳаво кучларига қарашли тайёранинг ҳаво чегарасини бузганлиги муносабати билан эътироз нома йўллади. Япония томонининг айтишига қараганда, F-16 тонфасидаги икки қирувчи тайёра осмонга кўтарилгач, АН-16 тоифасидаги разведка тайёрасининг Япония ҳаво бўшлиғида учиб юрганлигини аниқладилар. Бу тайёра Япония ҳаво майдонида саккиз дақиқа давомида парвоз қилиб юрган. Воқеа Хоккайдо ороли ҳудудида содир бўлди. МДҲ ташкил этилганидан буён Япония билан Россия ўртасида мана шундай нохуш ҳолат вужудга келди.

АЙБДОР ДЕБ ТОПИЛДИ

● ПАНАМАНИНГ собиқ мустабид ҳокими Мануэль Антонио Норьега устидан ўтказилаётган суд ниҳоясига етди. Майами шаҳрида тўпланган холис суд аъзолари генерал Норьегани унга қарши кўтарилган 10 моддадан 8 таси бўйича айбдор деб топдилар. Унга қўйилган айблар ичида қорадори контрабандаси билан шуғулланиш ва катта миқдордаги пуллар ундириш моддаси энг оғир ҳисобланади.

Суд Норьега устидан узилкесил ҳукм 10 июлда эълон қилинади, деган қарор қабул қилди. Америка қонунларига асосан 8 модда бўйича Норьегага бериладиган жазо 120 йилни ташкил этади. Бу — 54 яшар генерал бутун умрини қамоқхонада ўтказади, деган маънони англатади. Генералнинг оқловчилари ўз навбатида қўл қовуштириб ўтирмоқчи эмаслар. Улар Мануэль Норьега устидан ўтказилган суд ноқонуний бўлди, зотан Панаманинг собиқ раҳбари Америка ҳудудида ҳарбий асир сифатида турибди, деб айтдилар. Оқловчилар мазкур суд жараёнини қонуний эмас, балки, сиёсий мақсадларни кўзловчи жараён бўлди, деб ҳисобламоқдалар.

РИВОЯТЛАРДА ЯШИРИНГАН ҲИКМАТ

● ЗАНГИ ОТА ТАРИХИНИ БИЛАСИЗМИ?

Тошкент вилоятининг собиқ Калинин райони Зангиота номи билан атала бошлади. Бу ерда шу номдаги машҳур қишлоқ ҳам бор. Қишлоқ аҳли шу маконда туғилиб ўсганликлари билан ғоят фахрланишади. Ҳаттоки Занги отанинг авлодларимиз дея ғурурланишади. Инсон туғилиб ўсган қишлоғи, маҳалласи, шаҳари ёки она юрти билан фахрланиши табиийдир. Зотан, Ватан туғилиб ўсган хонадони, кўчаси, маҳалласидан бошланади. Ватанимиз СССР бўлса, Москва унинг юраги деб алдаб келишди. «Қизил империя»нинг алдовга, қўрқув солишга асосланган умри қисқа сиёсати ҳақида гап очиб ўтирмай бир қишлоқ аҳлининг бир парча ватани билан фахрланиш туйғусининг сабаблари хусусида фикр юритсак айни муддао бўлур эди.

Лекин азиз аҳли мўминга аёнки, маҳаллийчилик ватанпарварлик белгиси эмас. Инсон аҳли ўзи истиқомат қилаётган заминни эъзозлаши билан бир қаторда ўзга мавзеда яшаётган биродарларини ҳам ҳурмат қилиш ва аҳил-иноқлик ила муносабатда бўлиши даркор. Зеро, ислом дини ҳам бирликни, дўсту-биродарликни ёқлаб келган. Энди эса асосий мавзуга эътиборингизни қаратмоқчиман. Дарҳақиқат, Занги ота аҳли нима учун «мен зангиоталикман» дея кўкрак кериб ғурурланиб юришади? Қишлоқ аҳлининг эркаклари исмига «хўжа» қўшимчаси қўшиб айтилишининг боиси нима?

Занги ота, яъни бадани қуёш нурида қорайиб кетган Тошхўжа Ойхўжа ўғли чўпонларнинг пири бўлиб, туркий ислом дунёси ўртасида донғи кетган улкан диний мазхабий шахсдир. Тошхўжа Ойхўжа ўғли яъни Занги бобо Абдул Малик отанинг набирасидир. Буюк донишманд шоир, улуғ мутафаккир Хўжа Аҳмад Яссавий ёки халқ ибораси билан айтганда ҳазрати султон Орифиннинг муриди, машҳур мутасаввуф шоир Сулаймон Боқирғонийнинг шогирди бўлган Занги отанинг қутлуғ сиймоси асрлар давомида авлодларимиз назарида азиз-авлиё сифатида гавдаланади. Тошхўжа Ойхўжа ўғли милодий 1258 (ҳижрий 656) йилда Тошкент шаҳри билан Қовунчи оралиғидаги бир қишлоқда дафн этилган Занги отанинг қабри устига хазрати Амир Темур бобокалонимиз мақбара қурдирганлар. Амир Темурдан кейин мақбарадаги безак ишларини Муҳаммад Тарағай Мирзо Улуғбек тугаллаган. XIX аср бошига келиб мақбара меъморчилик ансамбли даражасига кўтарилган. Тарихий маълумотларга қараганда Амир Темур соҳибқирон аввал Хўжа Аҳмад Яссавий қабри устига мақбара барпо этмоқчи бўлган эканлар. Ривоятларга қараганда мақбарани аввал Занги ота, яъни муридининг қабри устига қуришни ҳазрати Султони Орифин Амир Темур бобокалонимизнинг тушларида баён этган эканлар. Дарҳақиқат, Хўжа Аҳмад Яссавийнинг мақбараси Занги ота мақбарасидан кейин қурилган.

Халқ орасида шундай кўҳна ривоят ҳам бор. Улуғ қурувчи ва жангчи Амир Темур кўп сонли қўшинини Ясси шаҳридан ҳозирги Занги ота қишлоғигача қатор тизиб қўйиб ғиштларни қўлма-қўл узатишган. Шу орқали моҳир сиёсатчи ва саркарда бобомиз ўзининг аскарий қудратини намойиш этган. Кексаларимиз улуғ пир билан садоқатли мuridнинг мақбаралари бир-бирига рўпара турганини айтиб киши ақлини лол қолдиришади. Бу ривоятни болалигимда оппоқ соқоли кўксига тушган ҳизирсифат отахонларимиздан эшитганман.

Занги ота шахси ҳақида кўплаб ривоятлар, тарихий мисоллар мавжуд. Ҳозирги Занги ота қишлоғи ўрнида тўқайзорлар, кенг яйловлар бўлиб, чўпонлар юзлаб қўй-қўзиларни боқиб юришган. Чўпонлик қилиб ҳалол меҳнати ҳисобига яшаб, улкан диний мазхабий шахс даражасига кўтарилган Занги ота чўпонларнинг пири эканлигини яна бир бор эслатиб ўтишимнинг боиси бор. Тонг саҳарида тоғ ёнбағридаги яйловда қўйларни боқаётган чўпон баланд бўйли, қорачадан келган, оппоқ кийимли зотни тоғнинг тепасида турганлигини кўриб ҳайратда қолади. Бир зум ўтмай оппоқ кийимли алп қоматли зот қўлидаги чўпонлик таёғини отар узра айлантириб кўздан ғойиб бўлади. Аввал бўлиб ўтган мўъжизадан карахт бўлиб қолган чўпоннинг хотирасига Зангиота ҳақидаги ривоятлар тушиб, шу дамда пири билан дуч келганини англагач ғоят шодланади. Бўлиб ўтган воқеани зўр ҳаяжон билан бошқа бир чўпонга айтганида «демак, отарингдаги қўйлар икки барабарига кўпайибди» дейди. Зангиотага дуч келиш чўпонлар учун илоҳий бахт-саодат, бир умрга татигулик қувончли воқеа ҳисобланади.

Сулаймон Боқирғоний Зангиотанинг устози бўлиб, асл насаби хоразмлик эди. Сулаймон Боқирғоний — Ҳаким ота ўз ватанида бандаликни бажо келтирган. Шогирди каби қуёш нурида қорайиб кетган Ҳаким ота шайх Буғрахоннинг гўзал қизи Анбарбибига уйланган эди. Ҳаким ота гўзал Анбарбибига уйланиш учун «менинг илтимосимга рози бўл! Акс ҳолда мендан ҳам қорароқ одамга мусоҳиб бўлишинг мумкин» деган эканлар. Шунда гўёки бу афсунгар сўзлар қаршисида лол қолган Анбарбиби Сулаймон Боқирғонийга турмушга чиқишга розилик билдирган экан. Ҳаким ота оламдан кўз юмганда Зангиота Шош вилоятида эди. Шунинг учун ҳам устозининг жанозасида қатнаша олмайди ва қабрини зиёрат қилиш учун Хоразмга йўл олади. Сулаймон Боқирғонийнинг қабрини зиёрат қилгач, унинг хонадонига келиб устозининг руҳига дуои фотиҳалар ўқийди. Шу вақтда Ҳаким отанинг завжаси бўлмиш Анбар она жуфти ҳалоли учун куйиб пишиб, «энди бундан буён ҳеч кимнинг издивож тузоғига илинмайман» деб азадор ҳолда қайғу чекиб ўтирган бўлади. Шунда Зангибобо устозининг уйланиш вақтида Анбаронага айтган афсунгарона сўзларини эслаб Анбарбибига баён этади. Ҳаким отанинг ўша бир умрга татийдиган сўзларини Зангиотадан ҳам эшитган Анбар она жуфти ҳалоли бўлмиш Ҳаким отанинг садоқатли шогирди, ёш баҳодирона қадди-қоматли Зангиотанинг азамат елкасига нозик қўлларини ташлаган ҳолда марҳум Сулаймон Боқирғонийни эслаб йиғлаган экан. Кейин эса Анбар она Зангиотага меҳр қўйиб турмушга чиқишга розилик берган экан. Зангиота меъморчилик ансамблида Анбарбиби мақбараси бор. Зангиотанинг онаси ва Анбарбибининг қабрлари устига мақбара бунёд этилган бўлиб, Анбарбиби мақбараси деб номланган. Анбарбиби мақбараси Зангиота мақбарасидан бироз четроқда жойлашган бўлиб, доимо зиёратчилар билан гавжумдир.

Халқ орасида муқаддас деб эъзозлаб келинаётган Узун Ҳасан ота, Сайид ота, Садир ота ва Бадир оталар Ойхўжа Тошхўжа ўғлининг етук шогирдларидир. Садир ота қабристони Тошкент шаҳар Сирғали тумани билан Қорасув тумани чегарадош бўлган жойда, катта йўл устида Жўн ариғи бўйида жойлашган. Сайид ота қадамжоси эса Янгийўл тумани ҳудудида жойлашган.

Биз Зангибобо ва унинг шогирдлари каби табаррук зотларнинг ҳаёти, уларнинг номини эъзозлашга сабаб бўлган фаолиятларини имконият даражасида ўрганиб чиқиб халққа етказишимиз керак. Чунки ота-боболаримиз муқаддас деб кўз қорачиғидек асраб келган қадамжолар, зиёратгоҳларга бўлган ҳурмат-эътибор тобора ошиб бораверса аждодларимизнинг руҳини шод этган бўламиз. Зеро, бирор шахс номини илоҳийлаштириш, бирор маконни муқаддас деб аталиши шак-шубҳасизки бежиз бўлмай, унда асрларга татигулик ҳикмат, имону эътиқод мужассамдир.

Қиссадан ҳисса қилиб шуни айтмоқчиманки, мураккаб турмушимизда кўҳна маънавий қадриятларимизни юксак даражада эъзозлаш, имоний комилки, жумҳуриятимизни иқтисодий, маънавий таназзуллардан чиқиб олишда шак-шубҳасиз ўзининг самарасини кўрсатади. Аҳли мўминларнинг холис ниятини амалга оширишда илоҳим Оллоҳ, қолаверса, Зангибобо ҳазратларининг қутлуғ руҳи-поки мададкор бўлсин.

Улуғбек ПУЛАТОВ,
Ўзбекистон радиосининг муҳаррири.

● Муаммо

ҚИШЛОҚДА МОЛ БОҚИШ ОСОНМИ?

ҚИШЛОҚ кенг жой, тоза ҳаво, тиниқ сув... чорвани шундай жойда боқмай, кўп қаватли уйларда парваришлармиди, дерсиз... Айни пайтда эса юқоридаги таърифлаган қишлоқларимиз кам қолди. Мана, бизнинг Оҳангарон воҳасининг шу кундаги ҳолини кўрсангиз: Олмалиқ, Оҳангарон, Ангрен шаҳарлари заводлар комплексининг «заҳар тўкиш» майдонига айланиб қолган. Шунинг учун ҳам бу экологияга, жумладан чорва молларининг соғлиғига ҳам жиддий зарар етказмоқда. Молларнинг тиши тўкилиб кетмоқда, насли бузилиб, касалликка чидамсиз, тез нобуд бўладиган ҳолга келди. Иккинчидан кейинги пайтда Қурама тоғи бўйлаб жойлашган аҳолининг моли учун яйлов муаммоси пайдо бўлди. Яъни 200 хўжалик яшайдиган қишлоқ атрофини ширкатчилар ярим хусусий экинзорларга айлантиришди. Яйловга чиқадиган бўлсак, тоғ бағрига 20 чақирим йўл юриб юқорига, сувсиз, чала чақиртош тепаликларга молларни ҳайдаб бориш зарур. Бунинг устига чанг-тўзон. Шундай шароитда 10—15 соат давомида боқилиб ортга қайтган мол пастга тушгач ўзини сувга, ям-яшил ўтга уради-да. Мол барибир мол-да, ахир у қаердан билсин, ижарачи «палончиев агарда молингиз ширкат даласига тушиб, экинни пайҳон қилса палон бўрдоқичилик базасига топширилади» деган қоғозга қўл қўйдириб олганлигини.

Масалан, зарурат юзасидан шаҳарга борган деҳқон «фақат талонга» деган ёзувга қарамасдан ёки эътибор бермасдан гўшт ва сариёққа навбатга туриб олди. Атрофида турганлар сиртида бўлмаса-да, ичида «уйингда шунча сигиринг, қўйинг бўла туриб бизга шерик бўлишини қаранг» деб, албатта, айтади. У қишлоқда мол боқиш қанчалик машаққат эканлигини, қолаверса, деҳқоннинг болалари ойига бир марта гўшт татимаслигини қайдан билсин... Эҳтимол эшитгандир. Аммо...

Майли, мавзуга қайтайлик. Тўғри, ширкат қишлоқ хўжалик маҳсулотларини кўплаб етказиб бериш омили. Лекин бу атрофдаги халқнинг ризқини қийимаслиги керак-да. Аҳолининг моли учун имконияти борича сувга қулайроқ жойдан яйлов ажратиш зарур!

Хуллас, қишлоқ шаҳарга гўшт, сут маҳсулотлари етказиб берса, ҳам улар, ҳам биз хурсанд бўлардик.

А. ЕРМАТОВ,
Оҳангарон ноҳияси, Қорасувёқа қишлоғи.

Қадрият

● МЕРОСИМИЗНИ ЎРГАНАМИЗ

«БОБУРНОМА»ДАГИ ШЕЪРЛАР ҲАҚИДА

ФОРСИЙ ВА ТУРКИЙ адабиётнинг улкан намояндалари Саъдий, Жомий, Навоий ва бошқа вакиллари анъанасини давом эттирган Бобур ўзбек бадиий прозасининг йирик намунаси ҳисобланган «Бобурнома»да ҳар бир воқеа баёнидан кейин фикрни хулосаловчи шеърий мисралар илова қилади. Натижада «Бобурнома»да 62 та шеърий парчалар жой олган. Бу шеърий парчалар турли ғазал, рубоий, қитъа, маснавий, таърих, фард жанрлардаги севги-садоқат, ғурбат, шикоят, панд-насиҳат мавзуидаги асарлардан ташкил топган. Шунингдек хулосаловчи шеърий парчаларнинг айримлари шоир девонидан жой олган, баъзилари Бобур шеърий девонига кирмаган. «Бобурнома»га киритилган ранг-баранг жанр ва мавзудаги шеърий сатрлар эса асарнинг бадиийлигини таъминлайди, адибнинг ғоявий нияти, кишиларнинг, шунингдек муаллифнинг руҳий ҳолатини, характерини ифодалашга, асарда тасвирланаётган айрим воқеалардан чиқариладиган тарбиявий хулосаларни бўрттириб кўрсатишга хизмат қилади. Чунончи: 1500—1501 йиллар воқеасини баён қилган Бобур «Бобурнома»да:

Ким қўрубтур, эй кўнгул, аҳли жаҳондин яхшилиқ,
Кимки андин яхши йўқ, кўз тутма андин яхшилиқ.

деган байтни келтиради. Бу байтда сарсон-саргардонликда юрган Бобурнинг ҳолати, давр аҳлидан, аниқроғи Хусрав—шоҳнинг муруввватсизлигидан шикояти яққол кўзга ташланади. Ёхуд иккинчи бир жойда:

Такаллуф ҳар неча сурати бўлса ондин ортуқсен,
Сени жон дерлар, аммо бетакаллуф жондин ортуқсен,

деган таъриф ва таснифни ифодаловчи байтни келтиради. Бу байт Бобур Масчада пайтида шоир Мулло Ҳижрий Хисор томондан келиб, суҳбатдошлик қилиб, ўксик кўнглини кўтариши муносабати билан ёзилган ва шоирнинг бениҳоят қувончли кайфияти ва суҳбатдошига миннатдорчилигининг изҳорини билдиради.

Маълумки, ўтмишда лирик асарларнинг ёзилган йили кўрсатилмаган. Бунинг натижасида у ёки бу шоирнинг қачондан бошлаб ижод қилганлиги, қайси асари қачон ёзилганини аниқлаш мушкул бўлиб келмоқда. «Бобурнома»дан жой олган лирик парчалар орқали эса биз Бобурнинг қачондан бадиий ижод билан шуғуллангани, девонига кирган шеърлари қачон ва нима муносабат билан ёзилганини билиб оламиз. Чунончи, «Бобурнома»да 1499—1500 йиллар воқеасини баён қилган Бобур: **«...Ул маҳаллар бирор байт, иккирор байт форсидин айтур эрдум. Бу байтни анда айтиб эрдум»** деб таъкидлаб:

Ҳеч кас учун ман харобу расво мабод,
Ҳеч маҳбубе чу ту бераҳму бепарво мабод,

(Таржимаси: Ҳеч киши мендек харобу ошиқу расво бўлмасин,
Ҳеч бир маҳбуб сен каби бераҳму бепарво бўлмасин).
— деган байтни келтирса, 1500—1501 йиллар воқеасини ифодалаган Бобур бир ўринда: **«Ул фурсатларда бирор, иккирор байт айтур эрдим. Вале ғазал тугатмайдур эрдум. Биргина турки рубоий айтиб юбордум»**, деб таъкидлайди. Бинойининг форсий тилда айтилган рубоийсига жавобан бадеҳо тарзда айтган туркий рубоийсини келтиради.

Ишлар бори кўнглунгдағидек бўлғусидир,
Инъому вазифа бори буйрулғусидир.
Ул ғаллаву муҳмалки деб эрдинг, билдим,
Муҳмалға бўю, ғалладин уй тўлғусидир.

«Бобурнома»да баён этилган юқоридаги фикрлардан ва шеърий парчалардан биз шоирнинг тахминан 14—15 ёшларидан бадиий ижод билан шуғулланган ва ижодини лирикадан бошлаган, деб айта оламиз.

Шунингдек ижодини форсий тилда, рубоий жанрида шеърлар ёзишдан бошлаган, кейинроқ эса туркий тилда, лирик турнинг етакчи жанри ҳисобланган ғазал ёзишга қўл урган, дея оламиз. Шоирнинг ижодий лабораторияси ҳақида маълумотга эга бўламиз.

Бобур юқорида ўзи қайд этганидек, икки тилда ижод қилган — зуллисонайн шоирдир. Лекин бизга қадар унинг форсий девони етиб келмаган. «Бобурнома»га кирган форсий шеърий парчалар асосида эса Бобурнинг форсий тилдаги асарлари ҳақида баҳс юрита оламиз. Яъни форсий шеърларининг тематик-ғоявий, бадиий ва жанр хусусиятлари ҳақида маълум даражада фикр юритиш имкониятига эга бўламиз. Зероки, «Бобурнома»да келтирилган шеърий парчалар шоирнинг ранг-баранг мавзу ва жанрдаги асарларидан иборат. Масалан:

Ту банд кунандан худро барўзгор супор,
Ки рўзгор туро чокарест кийна гузор.

Юқоридаги шеърий сатрлар шоирнинг панд-насиҳат мавзуида, фард жанрида ёзилган асари бўлса, қуйидаги шеърий парча дўстлик мавзуида, дўстга муҳаббат ва садоқатни ифодаловчи қитъа жанридаги асардир:

Қарору аҳд баёр инчунин набуд маро,
Газид ҳажру маро кард бекарбр охир,
Ба нишваҳри замона чи чора созад кас,
Ба жур кард жудо ёрро зи ёр охир.

Бундан ташқари «Бобурнома»да лириканинг ғазал, рубоий, маснавий, таърих жанрларида ёзилган форсий шеърлари ҳам жой олган. Бундан хулоса қилиб айтиш мумкинки, гарчи «Бобурнома»га киритилган форсий лирик шеърлар шоирнинг форсий шеъриятидан айрим намуналар бўлса-да, Бобур лирикасини қайта нашрга тайёрлаганда, асарда келтирилган шоирнинг форсий шеърларидан намуналар киритилса мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Бобурнинг «Бобурнома»си шартли равишда шоир форсий ва туркий шеърларининг мажмуаси ҳам деса бўлади. Шу сабабдан асарга кирган шеърлар устида кенгроқ тадқиқот олиб борилишини ҳам истар эдик.

Муҳаббат АҲМАДБОЕВА,
филология фанлари номзоди, доцент.

УЙҒУР ХАЛҚ

МАҚОЛ-ТАМСИЛЛАРИ

ОСМОН ЖИСМЛАРИ ҲАҚИДА

● Ой билан кун бир туғмас.
● Ой тўлишса, юлдузлар хира.
● Ойнинг нури қуёшдан.
● Бир кўкда икки ой бўлмас.
● Тўлин ойда уйқу йўқ.
● Чўлпон туғса, ой ботар.

САЙЁРАМИЗ ҲАҚИДА

● Она ерга таъзим қил.
● Она юрт — бир, ер чексиз.
● Ғоз, ўрдакка кўл керак, Эр-йигитга — эл!
● Керакли тош қўлга чиқмас.

КОН ВА МАЪДАНЛАР ҲАҚИДА

● Олмос заррасини тош кесар.
● Олтин қум —тошдан чиқар.
● Олтин чиққан ер — азиз!
● Бормаган ерда олтин бор,
Борсанг, темир топилмас.
● Гавҳар мисқоллаб ўлчанади.
● Гавҳар кичик бўлса ҳам, баҳоси катта.
● Инжуни излаган денгизга тушар.
● Конлик эл —шонлик эл.
● Темирни қанча пардозласанг, пўлат бўлмас.
● Маъданнинг яхши-ёмони йўқ.
● Яхши тош ўзини кўрсатар.

ЙИЛ ФАСЛЛАРИ ҲАҚИДА

● Баҳорнинг келиши — балиқдан.
● Бир йилда икки ёз бўлмас.
● Замон шунқорни ҳам олади, тулпорни ҳам.
● Қавс туғмай, қиш бўлмас.
● Ботар куннинг отар тонги бор.
● Чиллада тўнниг ташлама,
Қиш тушганда, ўзинг бил.
● Ёз меваси — қиш ғазнаси.
● Ёзнинг қозони қуруқ бўлмас.

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

ИРИМЛАР

● Агар бирон кишининг чап кўзи учса, яхшиликка йўядилар, агар ўнг кўз учса, қандайдир нохушлик рўй беради.
● Чоршанба куни касал кишини кўргани бориб бўлмайди, чунки чоршанба «икки бора ҳожат» куни бўлиб, касал қайталаниши мумкин.
● Жума куни кийим ювиб бўлмайди, камбағаллик келтиради.
● Қўл ва оёқ тирноқларини бир вақтда олиб бўлмайди, хурсандчилик ғам билан алмашиши мумкин.
● Агар бўйиннинг юмшоқ жойи (занах) қичиса, фарзанд туғилганлиги хабари эшитилади.
● Остонада ўтириб бўлмайди, киши қарзга ботади, камбағал бўлади.
● Супурги билан баданга уриб бўлмайди, қуруқ туҳматга қолиш мумкин.
● Олинган тирноқлар ҳар ерга сочилмайди, ғам-ташвиш келтиради.
● Агар бирон киши дастурхонга оғзини артса, оғзининг икки тарафига яра чиқади.
● Агар ўлик кишининг кўзи қайтадан очилса, унинг яқинларидан, қариндошларидан бири мусофирликда юрган бўлади.
● Агар бирон киши оғзини кўзага ёки офтобага билмасдан уриб олса, унинг хонадонида жанжал чиқади.

«Овози тожик» рўзномасидан
Б. ТУРҒУНОВ таржимаси.

«ҚАРО КИЙДИ БЕИШҚЛАР ҲАТТО...»

● Фироқнома ●

МУҚАДДИМА

У ВАҚТДА жуда ёш эдим. Ҳарф танирдиму мазмун англамасдим. Ўқирдиму уқиб ололмас эдим.

«Минг бир кеча» араб ҳикоятларини ҳатто тунлари ухламай ўқирдим. Ўқийверардим, ўқийверардим. Ва ҳар гал:

«Ё тавба, икки севишган ҳижронга тушиб қолса, нуқул шеър ёзадилар, фақат шеър ўқийдилар. Яна ҳўнг-ҳўнг йиғлашларини-чи?!.», деб ўйлардим.

Ҳаёт эртак эмас, аммо ҳар қандай эртакнамо ҳикоят замирида ҳаётий ҳақиқат мавжуд экан. Мен «Минг бир кеча» ана шундай ҳаётий ҳақиқат асосида китобот этилганлигини юз карра, минг карра тан олмоқдаман.

Сену мени икки қирғоққа улоқтирган ҲИЖРОН дарёсини ёқалаб одимлаганча бугун ўзим ҳам шеърий мисралардан нажоту таянч излаётирман:

Парда тортди булутдан қуёш,
Ой чиқмоққа топмади бардош,
Қон сизди-ю тўкилмади ёш —
Сендан айру бўлган куним, ёр!

Гуллар баргин кафан этдилар,
Қумри, булбул мотам тутдилар,
Рақиблар ҳам андуҳ ютдилар —
Сендан айру бўлган куним, ёр!

Лайли унда, сен бунда гўё —
Қўзғолгандек хар икки дунё,
Қаро кийди беишқлар ҳатто —
Мендан айру бўлган кунинг, ёр!..

— I —

ҚАДИМ аҳли донишдан бири Бузуржмеҳр шундай деган экан:

«Муҳаббат қизиқ туйғу; ким сени севса, унга нисбатан бепарвосан. Севмаган кимсага эса кўнгил боғлайсан!»

Бундан бир ярим минг йил аввал айтилган донишманд фикрнинг нақадар ҳаққоний эканига мен — XX аср вакили имон келтириб ўтирибман.

Чекибман нечалар нола, дилим фарёдини билмас,
Фиғонимни эшитмас ёр — юракнинг додини билмас.

Битиб нола қилурсам арз қалам куйгай, қоғоз ёнгай,
Неча ойким, юрак ул ойнинг илтифотини билмас.

Тўкилгай ашк хатим узра ўчирмоқ-чун оловни, ваҳ,
Вале қалбим ўти ўчмас, йиғим ҳайҳот уни билмас.

Бўлиб телба хаёллар ҳам, гаҳе ҳудман, гаҳе беҳуд,
Маним девона бу кўнглим на ғам, на шодини билмас.

Фақат билгай муродин ул, шу дилбардир мурод менга,
Вале дилбар биларму ё ўз Дилмуродини билмас.

— II —

ТЎҒРИ, қачонлардир сену мен бахтиёр бўлганмиз. Фақат у даврларни биз «Дўстона лаҳзалар!» деб айтамиз, холос. Сен менга нисбатан ўша лаҳзаларда қолдинг, мен сенга нисбатан МУҲАББАТ томон ўтдим. Сен эса қандайдир ачиниш билан маъюс жилмайдингу УЧИНЧИ бир одамин қалбингга киритиб, ўзинг ҳам унинг бағрига сингиб кетдинг. Менга эса дўстона лаҳзаларнинг ёди қолди, холос...

Балки шодон бу кунлардан, балки маъюс бўлиб кетдинг,
Балки яқин кўнгил билан, балки олис бўлиб кетдинг.

Алдандилар дема ҳислар, қалбимни дўст уқмади, деб,
Сен, севгилим, қалбим аро танҳо шоиис бўлиб кетдинг.

Енганимни билдирмадим, арзи ҳолимни айтмадим,
Армон ёқса ёки умид ўзинг боис бўлиб кетдинг.

«Алвидо!» — деб айтолмадим, «Кўришгунча!» дединг сен ҳам,
Висолга ҳам, ҳижронга ҳам ўзинг холис бўлиб кетдинг...

— III —

«УМИДЛИ ДУНЁ!» дейдилар машойиҳлар. Аммо инсоф билан айтганда, «боши боғлиқ муҳаббат»дан нимани ва қандай қилиб умид тутмоқ мумкин?

Мен бу борада умид этмоққа қўрқаман. Юрагимда сенга нисбатан заррача илинж туғилса, мен бу илинжни майда-майда қилиб, мисраларга айлантираману қоғозга тўкаман:

Унинг ҳажрида беморман, сўриб ҳолим табиб келмас,
«Нечун афтодаҳолдурсен, на бўлди санга?» деб келмас.

Билолмам ул рақибму ё рафиқму манга, ҳайронман,
Ки, жон олмас рақиб эрса, сўрарға дард ҳабиб келмас.

Санам ишқида сарсонмен, етолмам ё, кетолмам ё,
Дилим на тарк этолмас, на висол айлаб насиб келмас.

Ўзи ишқ бодасин тутди: «Кел эй, улфат бўлурмиз!» деб,
Мани масту этиб беҳуд, нечун энди ҳариф келмас?

Қаён бормоқни билмасмен унинг номин сўроғ айлаб,
Ё қани, деб, Дилмуродин ўзи ҳеч ахтариб келмас!..

ХУЛОСА

ОДАМЗОД ўз ақли ҳудудидан четлаши, онг деб аталмиш тушунча чегарасини кесиб ўтиши мумкин. Лекин ЮРАК майлию амрига сира ҳам қарши бораолмас экан. Айниқса, муҳаббат шаробидан масту айрилиқ дардидан ошуфта КЎНГИЛнинг истағу хоҳиши амри вожиб бўлар экан!

«Бу телба кўнгил!» деймиз гоҳида. Жон нақадар ширин бўлмасин, кўнгил иродаси боис бир нафаслик дийдор йўлида жонни ҳам гаров қўймоққа ризолик билдирадилар. Жонидан кечаётган ошиқнинг васияти ҳам телбанамо. У сўнгги йўлга ўша дилдор кўчаси орқалигина элтишларини илтижо қилар экан.

Кўзим ашкин дема кўз ёш, бу — дод бўлса, ажаб этма,
«Ахир фарёд, — дема, унсиз наҳот бўлса?» Ажаб этма!
Ман иқрорман — девонаман, тан ол сен ҳам кулиб юрма.
Кўзимда ёш кўриб, рўйимда шод бўлса, ажаб этма,
Ситамлар охири қайда, иложсиз термулиб дерман:
Ажал келса ва шу менга нажот бўлса, ажаб этма.
Нетай ҳижрон ҳудуд билмас, маним сабрим тугар, рости —
Кўриб бир, ўлсаму шу илтифот бўлса, ажаб этма.
Агар тобут кўтарганлар эшигингдин ўтар бўлса
«Ким у?» деб сўрмагил, бу — Дилмурод бўлса, ажаб этма!..

Дилмурод САИДОВ.

АРМОН БИЛАН ЙЎҒРИЛГАН ҚАСИДА

ОТАМНИ тиббий текширишдан ўтказиш чоғида танасидан бир нима чиқибди. Дўхтирлар олиб ташлашган экан, тушган жойида «так» этибди. Ўзим кўрмадиму онам шундай деди. Ким билсин, отам, «юрагимда бир парча темир бор, гоҳ-гоҳда қадалади» дегувчи эдилар. Ўшмикин у...

Отанг тирик чоғида оламга устун бўлгудек сиёҳинг бўлар экан. Ҳозир ора-сира жуда мунғайиб, ўзимни ҳимоясиз сезиб қоламан.

Отам билан онам уч фарзандимни оқ ювиб, оқ тарашди, емай едиришди, ичмай ичиришди. Айниқса, отам катта ўғлимнинг бўйи чўзилганини кўриб:

— Шу болангнинг тўйини тезроқ кўрсам эди,—деб қўярдилар.

Ушбу сатрларни ёзаяпману ўйлайман: ҳамиша ҳам бандасининг айтгани ижобат бўлавермас экан. Бўлмаса мен қачондир отамдан ажрашимни ўйламасми эдим? Армону афсус билан шу сатрларни ёзгандан кўра тириклик чоғларида икки оғизгина байт битиб бўлса ҳам кўнгилларини хушнуд қилмасмидим!

Ҳай аттанг, одам боласи шу тариқа энг эзгу нарсасини ҳар йўқотганда кўзи очилиб борар экан-да... Ҳай аттанг!...

* * *

НАВРЎЗ ўзбек халқининг миллий байрами сифатида нишонланишини эшитган отам:

— Бу йилги Наврўзни дам олиб нишонлар эканмиз-да!— деб қўйгандилар.

— Ҳар куни дам-ку сизга,— кулдик биз,— пенсияда бўлсангиз, дам оламан деганингизни тушунмаяпмиз.

— Ҳа-а, болаларим-а,— негадир хўрсиниб қўйгандилар отам,— билмайсанларда, узоқ яшаш ҳам катта меҳнат аслида.

Бир куни гапдан-гап чиқиб, отамга шуни эслатган эдим, отам:

— Нимасини тушунмадинг?— деб сўрадилар.

— Узоқ яшаш ҳам меҳнат деганингизни ҳеч ҳам тагига етолмаяпман. Ахир, ўзингиз айтганингиздек, худо улашиб берган умримизни яшаймиз-ку!

— Албатта, бунга шак келтириб бўлмайди,— деди отам,— лекин уларни унчамунча чўзса бўлади.

— Яъни, қандай қилиб?

— Ҳалол яшаб, ҳалол ишлаб! Мана бу йил тўқсон ёшни қораладим. Агар ҳалол, мард бўлмаганимда, меҳнат қилмаганимда, аллақачон ўлиб кетган бўлардим. Тирик бўлсам ҳам қуруқ суратим яшарди, болам! Олло берарידан қисмаса онанг саксон бешга кирди, бу йил. Тун-кун доддвой қилади. Топган гапи битта: «Мен нега ўрнимдан туролмаяпман? Нега камқувватман? Қачон аввалгидек ишлаб кетаман яна?» Бизнинг хонадонга келин бўлиб тушибдики, тиним деган нарса унга бегона. Э, айтаверсам гап кўп.

Менинг росмана ихлос билан эшитаётганимни кўриб отам ҳайрон бўлди:

— Нима, китобат қилмоқчимисан?

— Ҳа, ёмонми?

— Энди бир ёзмаганинг мен қолувдим! Ҳа, ёзсанг ёзақол. Узоқ умр кўришнинг энг яхши, энг биринчи омилини айтдим: ҳалоллик. Кейин ўзингни эҳтиёт қилишинг керак. Ўзини асраганни тангри ҳам асрайди. Иннайкейин, атрофингдагиларнинг дилини оғритма, ғамхўр бўл. Дилозор бўлсанг ҳамма сендан қочади, охир-оқибат ёлғиз қоласан. Ёлғизлик, дилгирлик, хуноблик жуда ёмон касал. Умрингни қуртдек кемириб юборади. Энди ҳаммасини бир бошдан бошқолнинг тўққиз пулидек ҳижжалаб беришим керакдир-а? Қандоқ бола бўлдиларинг, бир гапдан ҳаммасини тушуниб олмайсанлар...

...Отам Йўлдош Маҳкам ўғли минглаб ўзбекларнинг бири эди. Ниҳоятда соддадил, меҳнаткаш эди. Ҳаётида бировнинг бир бурда нонига, бир сўм пулига хиёнат қилмаган. Ҳамиша шундай: бир бурда нон, бир пиёла сув бўлса ҳам етказганингга шукур деб қўярдилар. Демак, ҳалолликнинг муқаддас илдизларидан бири, қаноат экан-да! Сабр-тоқат, интилиш экан-да!

Уруш бошланиши билан отамга чақириқ қоғози келибди. Умрида кетмондан бошқа нарсани ушламаган, кўз очиб ер-сувни, меҳнатни кўрган қирққа кирган одамни кўз олдингизга келтиринг. У немисни кўрмаган, лекин ёмонлигини биладди. У милтиқ тутмаган, ҳатто чўмчуқ отмаган, аммо Ватанни ҳимоя қилиш зарурлигини билади. Ўша одам — яъни отам жангга кетяпти...

— Мен билан бир қаторда чақирув қоғози олганлар орасида қочганлар ҳам бўлди. Тутиб келишди, «хоинсан», деб айб қўйишди. Гуноҳингни қонинг билан юв, фронтга бор, дейишди. Бу имкондан ҳам ўша бадбахтлар фойдаланмади, қамоқхонада ўтиришди. Номнишони йўқ бўлиб кетди,— дерди отам, кейин сукутдан кейин қўшиб қўярди.— Ёзсанг шундоқ деб ёз болам: даври қазоинг етиб келдими, тинчликда ҳам ўлаверасан. Машойихлар айтадику: «Қирқ йил қирғин бўлса, ажали етган ўлади». Кўпга келган тўй, жўнадим. Вой-бў, ер юзининг чексиз-чегарасизлигини, кенглигини ўшанда бир кўрганман. Немисни тўрт оёқли эканини кўрсам, нима қиламан деб ўйлардим. Бип-бинойи одамлар экан. Юриш-туриши, қадди-қоматини кўриб ҳавасим ҳам келди. Энди бу касофатнинг қилган ишини қара: болаларни ҳам, аёлларни ҳам ўлдираверар экан. Шуям урушми? Ғирт номардлик? Мен кўрган жангларни Искандар Зулқарнайн ҳам кўрмаган. Ана шунақа. Ҳалол урушдим, ўзимни бировнинг панасига олмадим. Ҳаммаёғим ўқдан дабдала бўлиб кетди. Начора, уруш бу...

...Урушда отам, жанг қилса, фронт ортида онам колхозда кетмон чопар экан. Яримта зоғора нон учун салкам чорак гектар ердаги ғўзани чопиқ қилар экан. Икки юракда ёлғиз илинж: бу кунлар ҳам ўтар.

Ўша қора кунлар ўтиб кетдию, лекин унинг хотираси абадий қолди.

Отамнинг меҳнаткашлигини тасвирлаб, лоф урмасдан бир воқеани айтиб бера қолай. Эрта баҳор эди. Ҳамма-ёқда кўклам нафаси. Ҳовлидаги токни олиб, энди сўрига ташламоқчи бўлиб турувдим, уйдан отам чиқиб қолдилар.

— Устини очиб бўлдингми? Ундай бўлса, бор, ишинг бўлса қилавер. Буёғини ўзим тараб қўяман.

Ўшанда саксон етти ёшда эдилар. Улуғ Ватан Урушининг иккинчи гуруҳ ногирони отам токни шундай тарадиларки, асти қўяверасиз. Ҳар йил баҳорда ҳам шунақа бўлади. Онам ҳам бу одатни яхши билиб қолганларидан:

— Қўяқол, отангнинг ўзи саранжомлайди токни,—дейди,— эллик беш йил колхозда кетмон чопган азаматга нима деган гап бу токлар.

Онамнинг кўзларига отам ҳали ҳам йигитлардек кўринса керак-да, икки гапнинг бирида:

— Сенга ўхшаган болалардан чолим яхши ҳали ҳам,— деб қўяди. Бири «оқсоқол» деса, бири «пошшахон» деб тилидан бол томади, тағин бир-бирига у-бу тансиқроқ нарсани илиниб ўтиришларини айтмайсизми? «Янгича» тарбия кўрганларнинг кўзига бачкана туюлиши турган гап. Лекин мен учун одатий ҳолга айланиб кетган: меҳр иплари шу бўлса керак-да ахир.

Бир куни аёвли қариндошимизникига тўйга бордик. Назаримда бутун тўйхона отамга пешвоз чиқдиёв.

— Йўлдош ака, омонмисиз?

— Бормисан, ошна!?

— Ҳали ҳам йигитдексан Йўлдош, биз ўтирган ўрнимиздан туролмай қолдик.

— Ҳай, Манзурабону борми ҳали?

Отам бўлса мени таништириш билан овора:

— Кенжам бўлади.

— Э, нақ ўзингиз-ку!

— Йўлдош ака, буёққа, тўрга.

Отамга қўшиб мени ҳам тўрга тортишди.

— Ўтавер, сен асли отангнинг белисан. Сенлар бор, оталаринг шунчалик юрибди, оғзидан ел сочиб.

Ҳижолатдан терга ботиб ўтирибман. То лагандаги ош ейилиб бўлингунча ўн-йигирма марта келиб кўнгил сўраб кетишди. Чойнакда келаётган «тўқсонбеш», ҳинд чойларининг кети узилмайди.

—Кетаётганимизда бир чол отам билан узоқ хайрлашди.

— Мен қартайиб қолдим, — деди у,— илоҳим кўз тегмасин, ҳали ҳам қиличдексан. Асли ўзинг яхши одам эдинг, бировни ранжитмасдинг, ота-онангни кафтингда тутардинг, мана роҳатини кўряпсан.

— Сен ҳам тузуксан ҳали,— кулдилар шунда отам, — фақат соқол-мўйловни тарашлаб тур. Ҳадеб тажанг бўлаверма, Наби тўра, пешонангга чизиқ тушгани қолади.

Кўчанинг бошига чиқиб, орқамга ўгирилиб қарасам одамлар ортимиздан тикилиб туришарди. Юрагимга фахр туйғулари қуюлди.

— Уларнинг ҳаммасини яхши танийсизми?— деб сўрадим отамдан.

— Бировини танийман, бирови билан қадрдонман. Хуллас борди-келдимиз бўлмаса ҳам, дийдор танишмиз...

...— Гапимга энди қулоқ бер,— дерди отам суҳбатга якун ясар экан,— одамзотсиз ҳам дунё ўзи гўзал эди. Худованди карим шу оламга эга бўлсин, яна ҳам гўзал қилсин, деб одамзотни яратган. Одамзот эса наинки оламнинг, ҳатто ўзининг ҳам умрига эгов бўляпти.

Онанг билан олтмиш беш йил бирга яшадик. Ҳали бир-биримизни «ёлчитиб» койимадик. Чунки койийдиган иш қилмадик! Қадр-қимматимизни ерга урмадик. Ширин сўзимизни бирбиримиздан аямадик. Узоқ яшашимизнинг биринчи омили шу.

Ким кимга муҳтож бўлса, ёрдам бердик, елкамизни тутдик, қўни-қўшни, ёр-дўст билан аҳил бўлдик, ширин сўзга ширин сўз эшитдик. Узоқ яшашимизнинг иккинчи омили шу.

Сенлар — акаларинг, келин-кеватлар, набиралар бизни иззат-ҳурмат қиляпсанлар, оқ ювиб, оқ тараяпсанлар, меҳрибонсанлар. Ҳеч кимга муҳтожлигимиз йўқ. Энг муҳими, эл-юрт, маҳалла-кўй сенлардан хурсанд. Узоқ яшашимизнинг учинчи омили шу. Тўртинчи омили эса тиббиёт. Лекин унга кунда эҳтиёжманд қилмагани дуруст. Негаки, меҳрибончилик — энг биринчи тиббиёт, дори-дармон. Шуни унутма. Энди тушундингми, узоқ яшаш ҳам меҳнат эканлигини, ёзувчи болам? Бировга бир оғиз ширин сўзни айтмайдиган, шунга ҳам бахиллик қиладиганлар қанча? Қаҳрдан меҳр афзалку, болам.

Меҳрибонлик, ширин сўз, ҳалоллик, аҳиллик... Оддийгина сўзлар... Лекин унинг мазмуни, моҳиятини англаш, сўзлар қуршовида узоқ йиллар яшаш учун ирода керак! Отамда, онамда шундай ирода борлигидан ғурурланаман. Кейин ўзимдан излайман... Топаман, йўқотаман. Йўқотганимга эса ачинаман... Минг афсуски, ҳеч ким мен билан бирга ачинганини ҳали кўрмадим...

...Онам ҳақида уч-тўртта шингил ҳикояларим рўзномада босилиб чиқди. Онам жиндек кўз ёши ҳам қилдилар. Отам раҳматлик қизимга шундан кейин ҳар куни рўзнома олиб келишни буюрадиган бўлибдилар:

— Яхшилаб қара, онасини ёзиб, отасини ёзмайдими?..

Отам раҳматли бўлиб кетганларига бир йилдан ошди. Бу йил яна Наврўзни отамсиз кутиб олдим. Яна токни ўзим очаман, бағазларга ташлаб, тарайман. Яна онам маъюс сўзланадилар:

— Отанг раҳматли бўлганида мана бундоқ тарар эди...

ОТА, ОТАЖОНИМ! Мен ношуд ўғлингизни кечиринг. Шу сатрларни сиз ҳаётлигингизда ёзсам бўлмасмиди? Сизга ўқиб бериб, хурсанд бўлганингизни кўрсам, икки калима дуоингизни олсам бўлмасмиди? Энди қабрингиз тепасига бориб маҳзун хаёлларга чўмишимдан, беҳуда кўз ёш тўкишимдан нима фойда?!

Ота, отажон! Қабрингиз нурга тўлгани рост бўлсин!

Ўғилларга айтадиган бир сўзим бор: оталарга нима яхшилик қилсангиз кўзи тиригида қилинг экан! Бир пиёла чой берсангиз шу ёруғ дунёда беринг экан! Шунда юракларни армон ҳар лаҳза кемирмагай!

Отажон, армонга тўла кечиккан дил изҳоримни қабул қилинг!

Темур УБАЙДУЛЛО.

Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги Энгельс номли қишлоқ шўросида Туркиядан келтирилган инсоний кўмак туҳфалари кўпболалик, кам-даромадли оилаларга тарқатилди.

СУРАТДА: Туркиядан келтирилган совғаларни улашиш вақтидан бир лавҳа.

П. ЭРГАШЕВ олган суратлар.

МАВЗУГА ҚАЙТИБ

БИР ШИКОЯТ ТАҚДИРИ

Рўзноманинг 1991 йил 25 декабрь сонида «Адлия ходими минбари» рукни остида «Фармонлар сўзсиз бажарилсин» сарлавҳали мақола эълон қилинган эди. Мақола муаллифи — вилоят прокурори, учинчи класс давлат маслаҳатчиси А. Маннонов вилоят прокуратураси томонидан меҳнаткашларни ижтимоий ва ҳуқуқий жиҳатдан муҳофаза қилиш йўлида олиб борилаётган ишлар ҳақида батафсил ҳикоя қилган. Ушбу мақоланинг олтинчи устуни сўнгги хат боши қуйидагича талқин қилинган:

«Худди шу район (гап Ўрта Чирчиқ райони ҳақида бормоқда) ижтимоий таъминот бўлимида уруш ногирони М. Зокировга нисбатан адолатсизлик қилинди. Шундан кейин у район ижроия комитетига ариза билан келди. Бу ариза ижтимоий таъминот бўлимига юборилди. Фахрийлар, ногиронлар, қаҳрамон оналар умид-илинж билан келадиган муътабар жойда бағритошлик, худбинлик, ўзибўларчилик ҳукм сураётган экан. Шунинг учун ҳам М. Зокировнинг аризаси йўқолди. Ногирон одам бўзчининг мокиси бўлиб қолди, идорама-идора кезиб юраверди. Ниҳоят вилоят прокуратураси аралашуви билан ариза топилди (етти йилдан кейин!) ва унга автомашина берилди». Бу билан М. Зокиров машина олган бўлиб чиққан.

Афсуски, 7-устунга ўтган бу хатбошининг сўнггидаги «Вилоят прокуратураси аралашуви билан ариза топилди ва унга автомашина берилди», — деган жумлада рўзнома ходимининг эътиборсизлиги туфайли русча матндаги «ажратилди» деган ибора «берилди» деб ёзилган ва хатоликка йўл қўйилган.

Аслида юқорида эслатилган М. Зокиров бир неча йил давомида автомашина учун навбатда турган. Район ижроия комитети қарори билан унга машина ҳам ажратилган. Лекин Олмалиқ автоВАЗи раҳбарлари айби билан М. Зокиров шу пайтгача ўзи учун ажратилган машинани олгани йўқ. Шунинг учун М. Зокиров таҳририятга шикоят билан мурожаат этган. Унинг бу шикояти ва билдирган эътирозларини жуда ўринли, деб ҳисоблаймиз.

Таҳририят вилоят прокуратураси билан боғланиб, ушбу масаланинг тақдири билан яна қизиқди. Маълум қилинишича, М. Зокировнинг юқорида айтилган шикояти вилоят прокуратурасига ҳам берилган бўлиб, ҳали узил-кесил хулосага келинмаган. Шикоятни текшириш муддати қарор асосида узайтирилган ва шу кунларда махсус гуруҳ уни текшириш билан шуғулланмоқда. Текшириш якунига кўра вилоят прокуратурасидан расмий жавоб олингач, бу ҳақда рўзномамизда яна хабар босилади.

● Акс садо

«ОРЗУЛАРИ КЎП ЭДИ УНИНГ»

МЕН, «Тошкент ҳақиқати» рўзномасининг 15 февраль сонида «Орзулари кўп эди унинг» сарлавҳали мақолани ўқиб, жуда таъсирландим. Армия хизматидан омон қайтмаган олмалиқлик аскар Улуғбек Исаевнинг фожиали қисматини эшитиб бутун вужудим ларзага келди. Бундай фожиа аввало ҳеч кимнинг бошига тушмасин. Гарчи кеч бўлса-да, 61 ёшли Анор аяга, 62 ёшли Тожибой акаларга ҳамдардлик билдирмоқчиман.

Шу ўринда мени бир нарса жиддий ўйлантиради. Олмаликдек гўзал шаҳарнинг кўчалари қанақадир «Холмистая», «Калмаккирская», «Извилистая», «Новозаводская», «Вишневая», «Городская», «Дорожная» деган ғайритабиий номлар билан аталаркан. Бундай атамалар киши дилини фақат хуноб қилади, холос. Ахир, ўзбек тилига давлат мақоми берилганига анча бўлди-ку!

Демоқчиманки, улардан бирига олмалиқлик аскар Улуғбек Исаев номи берилса нур устига нур бўлур эди.

Феруза АБДУСАМАТОВА,
Оҳангарон ноҳияси.

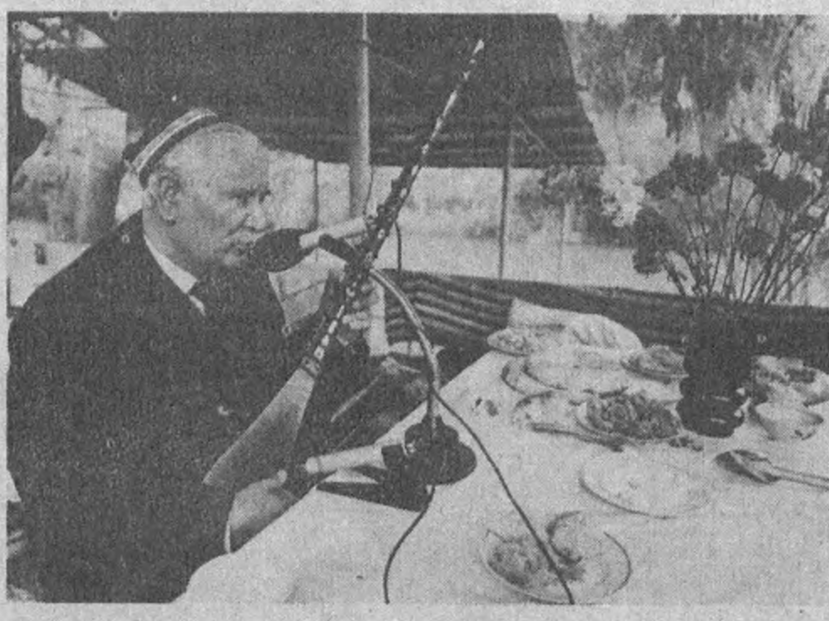

● ПОЙТАХТИМИЗНИНГ Киров ноҳиясидаги «Бодомзор» маҳалласи аҳли, қўшни маҳаллаларда яшовчилар ва узоқ-яқиндан келган меҳмонлар, ёру биродарлар ўтган шанба эрта тонгдан бошлаб маҳалла чойхонасида давра қурдилар. Шу куни бу ерда Наврўз айёми муносабати билан ҳалим тортилди. Кексаю ёш эркаклар қаторида маҳаллада яшовчи хотин-қизлар ҳам иззат-икром билан кутиб олиндилар, чойхона олдида савдо-сотиқ ташкил этилди, атоқли ҳофизлар хизматда бўлишди. Суратда ҳалим сайлидан лавҳалар.

Сураткаш Д. АҲМАД.

● Ҳодиса ●

МАСТЛИКДА РУЛ БОШҚАРИБ

АНГРЕН юк ортиш-тушириш бошқармаси электриги В. В. Верченконинг шу йил 5 февраль кунги қилмиши унинг учун бир умрга сабоқ бўлиб қолишини истар эдик. Шу куни томоғи ниҳоятда тақиллаб қолди, шекилли, ҳатто, ўзини тута олмади. Шиша тиқинини шартта очди-да, арақдан озроқ ичди. Бадани сал қизигач, иштаҳаси яна очилди. Яна босиб-босиб ичди-да, ғирт маст бўлиб қолди. Аҳволини билса ҳам машина рулига ўтирди-ю, вағиллатиб ҳайдаб кетди. Давлат рақами П 02—97 ТШ бўлган «ВАЗ 21013» шахсий енгил автомашинасида Тошкент кўчаси бўйлаб борар экан, ҳатто, кўчанинг қарши томонига ўтиб кетганини сезмади. Оқибатда қарама-қарши томондан мотоциклда келаётган Зайниддин Сайдуллаевни уриб юборди. Қилғиликни қилишга қилди-ю, жуфтакни ростлаб қолди. Қаттиқ жароҳатланган жабрдийда кўчада чалқанча ётганича қолаверди. Жилла қурмаганда, уни йўловчи машиналарнинг бирида касалхонага ҳам олиб бормади.

Аммо, ичкиликбознинг «саргузашти» узоққа чўзилмади. Шаҳар ички ишлар бўлими йўл назорати ходимларининг фаолликлари натижасида у икки соатга етмай қўлга олинди. Тиббий текшириб кўрилганда ҳақиқатан ҳам маст ҳолда рулга ўтиргани ва фалокат содир этгани маълум бўлди.

Жабрдийда З. Сайдуллаев зудлик билан касалхонага ёткизилди. Афсуски, жарроҳлар унинг қаттиқ жароҳатланган оёғини кесиб ташлашга мажбур бўлишди. Ҳозирда В. Верченконинг иши бўйича тергов олиб борилмоқда. У-ку қилмишига яраша жазоланар, жазосини олиб қутулиб ҳам чиқар, аммо йигирма бир ёшли, ҳали ўн гулидан бир гули очилмаган навқирон бир йигитнинг ногирон бўлиб қолиши ниҳоятда ачинарлидир. Бу ҳодиса шишанинг ичида тинч ётадиган арақнинг инсон ичига киргандаги қилмишидан бир шингил, холос. Мастликда машина рулини бошқариш бир кун бўлмасин бир кун фалокатга олиб келиши муқаррардир. Чунки, кўза ҳам ҳар куни эмас, кунида синади...

Н. ДУШАЕВ.

ЧИРЧИҚДА ТЎПЛАНДИЛАР

НУТҚИ яхши ривожланмаган кичкинтойлар билан яқиндан машғул бўлиб, уларни равон сўзлашишга ўргатиш борасида Чирчиқ шаҳри болалар боғчаларида муайян тажриба орттирилган. Бу ишга бундан 20 йил олдин киришилган эди. Кузатишлар олиб бориш учун шаҳар бўйича алоҳида тиббий-педагогик комиссия тузилди. Унга нутқи яхши ривожланмаган болалардаги бу нуқсонни бартараф этувчи моҳир мутахассис — логопедлар жалб этилди. Шаҳардаги қатор болалар боғчаларида логопедлар гуруҳлари тузилиб, улар зарур услубий дастурлар билан қуроллантирилди. Чирчиқда энг намунали деб топилган 8-болалар боғчасига нутқи яхши ривожланмаган болалар қабул қилиниб, улар билан яқиндан шуғулланила бошланди.

Эндиликда боғчада бундай тарбиявий жараён билан бевосита шуғулланаётган махсус гуруҳлар сони 10 дан ортиқ бўлиб, ҳар бирида мақсадга мувофиқ йўналиш касб этган самарали кузатишлар олиб борилмоқда. Боғчада логопедик таълим юзасидан маслаҳатлар берувчи хизмат маркази йўлга қўйилди. Ҳар бир гуруҳ ўзининг мўъжаз театрига эга. Шу кичик саҳнада қўғирчоқ, драматик спектакллар тез-тез кўрсатиб турилади. Бу каби саҳна асарларини тайёрлашда тарбиячилар болалар билан яқин мулоқотда бўладилар.

Нутқи яхши ривожланмаган болалар билан шуғулланувчи боғчаларда логопедик-педагогик ишларни такомиллаштиришга бағишланган жумҳурият илмий-услубий семинарини Чирчиқ шаҳрида ўтказилишининг боиси ҳам ана шунда!

Ушбу катта анжуманда илғор логопед тарбиячилар тажрибалари билан ўртоқлашдилар. Тошкент Давлат муаллимлар олий билимгоҳи дефектология куллиёти декани, педагогика фанлари номзоди Л. Мўминова томонидан тайёрланган маъруза кўпчиликда яхши таассурот қолдирди.

А. АЛИЕВ,
Ўзбекистон халқ маорифи аълочиси.

● Бекобод хабарлари

АМАЛИЙ ТАДБИРЛАР

Ҳамма районларда бўлганидек, Бекобод райони ҳокими М. Расулов ҳам ўзининг дастлабки фармойиш ва қарорларида аниқ амалий ишларни белгилади. Жумладан, район ҳудудидаги ҳар икки қишлоқ Шўролари марказида дўконлар ташкил этилди. Бу ерда тўй ва турли маросимларда керак бўладиган ашёлар мавжуд. Авваллари бундай дўконлар район марказида бўларди, холос.

Дўконлар очилиши аҳолига бирмунча қулайлик яратди.

ЯНГИ ДАВЛАТ ХЎЖАЛИГИ

Район ҳокими район матлубот жамияти ёрдамчи хўжалиги негизида янги кооператив-давлат хўжалиги ташкил этиш ҳақида қарор қабул қилди. Кейинги уч йил ичида ёрдамчи хўжаликда бир қанча ибратли ишлар амалга оширилди. 1988 йилда бу ерда 200 минг сўмлик маҳсулот етиштирилган бўлса, 1991 йилда эса аҳолига 3 миллион сўмлик маҳсулот сотилди. Ердан унумли фойдаланиш ҳисобига ҳар гектар майдондан қарийб 5 минг сўмлик чорва озуқаси етиштирилди. Натижада чорванинг бош сони икки баравар ошди. Айни пайтда бу ерда 2 минг бош чорва моллари бор. 1991 йилда бу соҳадан олинган соф фойда 800 минг сўмни ташкил этди.

Ёрдамчи хўжалик майдонлари билан туташ бўлган «Ленинград» давлат хўжалигининг 5-бўлимида эса ҳар гектардан олинаётган соф фойда 250 сўмга ҳам етмаяпти. Чунки бу ер кам ҳосилли бўлиб ундан фойдаланиш яхши эмас. Ана шулар ҳисобга олиниб, «Ленинград» давлат хўжалигининг 5-бўлимидаги 916,5 гектар ер янги давлат хўжалиги ихтиёрига берилди. Ушбу хўжалик «Тожикистон» номи билан аталадиган бўлди.

РЎЗНОМАДА РЎЗНОМА

Районда чиқадиган «Бекобод овози» рўзномаси муштарийлари ҳар ойда бир марта «Улуғбек овози», ҳар икки ойда бир марта «Далварзиннома» деб номланган қўш саҳифаларни ўқимоқдалар. Рўзномада рўзнома ташкил этишдан мақсад аввало Улуғбек номли давлат хўжалиги ўтган йили ҳам район рўзномасига ҳомийлик қилганди. Бу йил ҳам шартнома тузилди. Бунга биноан хўжалик рўзноманинг ўн икки сони харажатларини ўз зиммасига олди.

«Далварзин» давлат хўжалиги эса рўзноманинг олти сони харажатларини ўзи кўтаради. Булар рўзномага иқтисодий кўмак бўлиши табиий.

Рўзнома таҳририяти райондаги «Далварзин» пахта заводи, мотор-таъмирлаш заводи, матлубот жамияти, «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги билан шартномалар тузди.

Ф. ЗИЕДУЛЛАЕВ.

ҲАҚИҚИЙ ТАНТАНАГА АЙЛАНДИ

НАВРЎЗ Ўрта Осиё мамлакатлари халқларининг қадимдан таркиб топган байрами, севимли анъаналаридан биридир. Куни кеча пойтахтимизнинг Максим Горький номидаги маданият ва истироҳат боғида нишонланган Тошкент шаҳар ва вилоят маҳаллий саноат коммунал хўжалик ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналари касаба уюшмаси ходимлари ва ишчиларининг Наврўз байрами бунга яққол мисол бўла олади.

Наврўз дастурхонига сумалак ва ош тортилди. Меҳмонлар бир пиёла чой устида хонанда Малоҳат Зокирова ижросида қўшиқлар тинглаб, Наргиза Ҳошимованинг шўх рақсларини томоша қилдилар.

«Чевар» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси «Нозли ёр» бадиий ҳаваскорлик дастасининг хушовоз хонандалари ижро этган «Сув бўйида» ва «Қизгина» каби ўзбек халқ қўшиқлари ҳам йиғилишга файз киритди. Қизларнинг миллий мусиқалар садоси остида тушган рақслари кўпчилик қалбига қувонч бағишлади.

Шунингдек, Собир Раҳимов районидаги 24-болалар уйининг ёш ижрочилари чиқиши ҳам кўпчиликка манзур бўлди.

Ғулом ЮСУПОВ.

СУРАТЛАРДА: байрам тантаналаридан лавҳалар. Даврон АҲМАД олган суратлар.

«НАВРЎЗ»ДА НАВРЎЗ

Қадимги айёмимиз — «Наврўз»ни нишонлаш кўпгина жойларда ҳамон давом этиб келмоқда. Ўтган куни Тошкент районидаги собиқ «Ленин участкаси» маҳалласида бу шодиёна кенг байрам қилинди. Маҳалла комитети раиси Эркин Комилов тўкин дастурхон атрофига тўпланганларни тантана билан қутлаб, эзгу-истакларини изҳор этди. Айни пайтда у йиғилганларга байрам арафасида маҳалла номи «Наврўз» деб ўзгартирилганлигини ҳам маълум қилди.

Айём иштирокчиларини Чоштепа қишлоқ Кенгаши раисаси Дилбар Йўлдошева, маҳалла фаоли Файзулла Ниғматуллаев, шунингдек ўқитувчи Мукаррам Ниғматова раҳбарлигидаги ўқувчи-болалар гуруҳи табрикладилар.

— Маҳалламиз ягона бир оила, — деди биз билан мулоқотда Улуғ Ватан уруши фахрийси Мираҳмад Мирзаахмедов, — бу ерда тадбирлар ҳамиша бамаслаҳат, уюшқоқлик билан ўтади. Ана шундай аҳилликни таъминлашда Турғун Мирзаев номли жамоа хўжалиги раҳбарлари, меҳнат фахрийлари Раҳмон домла, Шарофат чаққон, Йўлдош уста ҳамда мактаб директори Манноп Ортиқовлар маҳалла комитетига мунтазам ёрдам бераётирлар.

Севимли байрамни серфайз ва мазмунли ўтказишга санъаткорлар Сайдулла Маҳкамов, Шоҳобиддин Отамуродов, ҳаваскор Равшан Худойбердиев ва бошқалар салмоқли ҳисса қўшдилар.

Х. САИДВАЛИЕВ.

ЗАНГИОТА РАЙОНИДА

ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАНДИ

● ТОШКЕНТ гўшт комбинати ҳудудида очилган тикувчилик ҳамда тўқувчилик цехлари яқин атрофдаги маҳаллаларда истиқомат қиладиган ишсизлар сонини 80—90 нафарга қисқартириш имконини яратди. Бу цехларда асосан хотин-қизлар меҳнат қилади. Айни пайтда улар халқимиз учун зарур бўлган кийим-кечаклар ишлаб чиқара бошладилар.

Ўтган йили бу ерда этикдўзлик устахонаси ҳам иш бошлаган эди. Устахонада асосан Афғонистонда хизмат бурчини ўтаб қайтганлар ишлашмоқда.

Ж. АРСЛОНОВА.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРИШЛАР

ДИҚҚАТ!

Сув қувурлари тизимини таъмирлаш-эҳтиёт ишларининг олиб борилиши, шунингдек, 1992 йилги баҳорги-ёзги мавсумда ишлашга тайёргарлик кўрилиши муносабати билан

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ХЎЖАЛИК ИЧИМЛИК СУВИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ, ТАЪМИНЛАШ, БОШҚАРИШ ТРЕСТИ

5 май соат 8.00 дан 6 май соат 8.00 гача
Қуйидаги абонентларга сув қувури тармоқларида
СОВУҚ СУВ БЎЛМАСЛИГИНИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ:

ҚИБРАЙ РАЙОНИДА: «Коммунист», «Октябрь», «Маданият» жамоа хўжаликлари, «Қибрай» давлат хўжалиги, «Красний Водопад» тажриба базаси, «Селекция-генетик» станцияси, «Байтқўрғон» кўчма механизациялашган колоннаси, Ильич номли паррандачилик фабрикаси, «Оржоникидзе» район матлубот жамиятининг нон комбинати;

ТОШКЕНТ РАЙОНИДА: «Ўзбекистон» дам олиш уйи, «Ўзбекистон 50 йиллиги», «Навоий», «С. Раҳимов», «Ғ. Абдуллаев», «Охунбобоев», «Ленин», «М. Фозилов» жамоа хўжаликлари, «Абдураҳмонов», «Тошкент», «Ленинград» давлат хўжаликлари, «Минвода» санаторийси ва касалхонаси, 1-район касалхонаси, «Келес» автокорхонаси, Келес тажриба таъмирлаш-механика заводи, Тошкент район матлубот жамиятининг тайёрлов корхонаси, «Сағбон» станцияси, Сариёғочдаги «Ленин» давлат хўжалиги, Шредер номидаги боғдорчилик ва узумчилик илмий-тадқиқот илмгоҳи, Тошкент район матлубот жамияти умумий овқатланиш бошқармасининг хўжалик ҳисобидаги участкаси, «Сельхозкоммунремонт» кичик корхонаси, В-8870 почта қутиси, «Средазсельхозмаш» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитетининг боғ ҳовлилари, Ички ишлар вазирлигининг боғ ҳовлилари, «Садовод» боғ ҳовлилари, Тошкент шаҳар халқ таълими бўлимининг боғчаси, Тошкент вилоят «Водоканал» ташкилоти, Собир Раҳимов улгуржи-чакана мева-сабзавотчилик комбинати, 445-хўжаликлараро кўчма механизациялаштирилган колоннаси, Тошкент район матлубот жамиятининг паррандачилик фабрикаси, Сабзавот-полиз экинлари ва картошкачилик илмий-текшириш илмгоҳи, «Сортсемовош» ташкилоти.

Маълумотлар олиш учун телефон: 47-28-67.

Паркент район фермер хўжаликлари бирлашмаси томонидан «ҲАМКОР» фермер хўжалиги номига берилган 399676 дан 399700 гача бўлган рақамли чек дафтарчалари йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент ҲАҚИҚАТИ

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: шўролар ҳаёти — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749, 337010; ижтимоий масалалар — 325645; маданият — 325767; адабиёт ва санъат; миллий қадриятлар — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот ва спорт — 325556, 339915; хатлар ва оммавий ишлар— 325354, 334048; тижорат бўлими — 325733; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 325354, 334048; эълонлар— 325666.

● Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, Тошкент, ГСП, Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нашр кўрсаткичи: Г—18. Индекс: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 19.00. 30579 нусха босилди.